

vergaderzaal 5

V L H O R A

Jaarverslag 2014

Vlaamse Hogescholenraad

Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen

Arteveldehogeschool

Erasmushogeschool Brussel

Hogere Zeevaartschool

Hogeschool Gent

Hogeschool PXL

Hogeschool West-Vlaanderen

Odisee

Karel de Grote-Hogeschool

UC Leuven

UC Limburg

Katholieke Hogeschool VIVES Noord

Katholieke Hogeschool VIVES Zuid

LUCA School of Arts

Thomas More Kempen

Thomas More Mechelen-Antwerpen

- 3 Voorwoord
- 4 Missie
- 5 De hogescholen in beweging
 - Congresbrochure
 - Memorandum hogescholen en universiteiten
 - Een nieuwe Vlaamse Regering
 - Vlaanderen bijt in de hand die het voedt
 - Bestuurstweedaagse aan de Ourthe
- 11 Financieringsbeleid
 - Besparingen
 - Verhoging van de studiegelden
 - Tekort in patronale bijdrage als zwaard van Damocles
 - Auteursrechten en reprografie
- 13 Onderzoek, dienstverlening en ondernemen
 - VLHORA-project onderzoekindicatoren
 - VLHORA-overeenkomst defiscaliseringsmiddelen onderzoek
 - Research in Flanders (RIF)
 - Toegang tot EU-Platform van de overheid
 - LED-project op volle toeren
 - Stimuleer Ondernemend Hoger Onderwijs (SOHO)
- 16 Onderwijsbeleid
 - Een hedendaags onderwijsaanbod door het mogelijk maken van wijzigingen...
 - ... en aandacht voor rationalisatie en transparantie
 - Elke student op de juiste plaats: het belang van oriëntering en het bewaken van de studievoortgang
 - Gesprekken over een nieuwe indeling van het academiejaar
 - Een pleidooi voor het behoud van opleidingscheques voor hoger opgeleiden
 - Titels ter specificatie in internationaal perspectief
- 19 Verpleegkunde en vroedkunde
- 20 HBO5
 - De opstart van het Platform HBO5
 - Handleiding 'Van onderwijskwalificatie niveau 5 naar opleidingsprofiel hoger beroepsonderwijs'
 - Vraag naar decretale wijzigingen
- 21 Lerarenopleiding
 - Voorstel voor een verkorte geïntegreerde lerarenopleiding voor academische bachelors
 - Hogescholen blijven werken aan de leraar van de toekomst
 - Overleggroep lerarenopleiding volgt de actuele beleidsdossiers
- 23 Learning outcomes
- 25 Sociaal beleid
 - Knelpuntennota's studentenstatuut
 - Hoe omgaan met informatie verkregen in een student-relatie
 - Studeren met een leefloon
 - Centen voor Studenten
 - Peer Learning for the Social Dimension (PL4SD)
 - Ondervertegenwoordigde groepen in het hoger onderwijs
 - Studentenvoorzieningen en HBO5
 - Besparingen in studentenvoorzieningen
- 29 Kwaliteitszorg
- 30 Personeelsbeleid
 - Onderwijsdecreet XXIV
 - Uitvoering afspraken uit de vierde collectieve arbeidsovereenkomst
 - Behoud Tijdelijke Andere Opdracht (TAO)
 - Naar een realistischere cumulatierегeling
 - Optimalisering personeelsstatuut Hoger Kunstonderwijs
- 32 Internationalisering en ontwikkelingssamenwerking
- 33 VLHORA door en voor het hoger onderwijs
 - Overleg en vertegenwoordiging
 - VLHORA als cont(r)actorganisatie
 - Hogescholen: nog meer studenten, nog minder middelen
 - VLHORA internationaal
 - Europese projecten
 - VLHORA communiceert

Voorwoord

De schrijnende onderfinanciering van de hogescholen en hun opleidingen moet dringend worden omgebogen naar investeringen in deze krachtige maatschappelijk hefboom. Ook in 2014 moesten de hogescholen en de VLHORA daar steeds opnieuw op wijzen. Op het eerste hogescholencongres onder de titel 'Hogescholen in Beweging' werden het belang, de sterktes en de meerwaarde die hogescholen creëren in de verf gezet, ook door externe stakeholders. Zij beklemtoonden vooral de bijdrage van de hogescholen op het vlak van onderwijs, onderzoek, dienstverlening en beoefening van de kunsten. De congresbrochure gaf duiding bij de volgehouden inspanningen van de hogescholen om maatschappelijke meerwaarde te creëren ondanks de besparingen en toont aan dat meer middelen nodig zijn. Het eerste gezamenlijk verkiezingsmemorandum van de hogescholen en universiteiten bevatte trouwens dezelfde boodschap.

De verkiezingen en de vorming van de nieuwe regering vormden in het werkjaar 2014 een belangrijk moment voor de Vlaamse hogescholen en de VLHORA als koepelorganisatie. In het regeerakkoord lazen directie en medewerkers van de hogescholen in de aandacht van de Vlaamse regering voor tewerkstelling, de nadruk die er werd gelegd op het belang van het Vlaamse kmo-weefsel, het belang van ondernemerschap, de valorisatie en marktgerichtheid van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek, ... even zoveel uitdagingen en oproepen aan het adres van de hogescholen om volop hun kwaliteiten en sterktes te tonen. Het was voor de hogescholen dan ook nauwelijks te begrijpen dat de regering toch besliste om diep te snijden in het budget van de reeds sterk ondergefinancierde hogescholen

De hogescholen vinden dat dit niet getuigt van enige kennis van het belang en de financiering van de hogescholen. De beleidsmakers dienen zich dringend te vergewissen van de financiële situatie van de hogescholen die steeds meer kracht verliezen omdat de werkdruk voor de medewerkers te hoog wordt. De innovatie van het werkveld via het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen en de samenwerking met kmo's en de not for profit sector komt onder spanning. Het uitbouwen van HBO5 (hoger beroepsonderwijs, niveau 5) en het begeleiden van het grote aandeel afgestudeerden in STEM en knelpuntopleidingen worden door de besparingen extra bemoeilijkt. De hogescholen moeten steeds meer taken aan een steeds lager budget per student (nu nog maar 5.000 euro per student, lager dan elk ander onderwijsniveau in Vlaanderen) uitvoeren. Daarop nogmaals besparen, getuigt van een onbegrijpelijke strategie van de beleidsmakers. Er is dringend aandacht nodig voor het financieel minst gewaardeerde onderwijsniveau, dat zich desondanks het best profileert op de arbeidsmarkt en de hoogste tewerkstellingsgraad van zijn alumni kent.

We merken ondertussen enkele schuchtere pogingen zoals het verhogen van de inschrijvingsgelden, een beslissing die genoodzaakt werd door de besparingen maar toch slechts enkele druppels op een hete plaat betekenen. Toch proberen de hogescholen zich blijvend in te zetten om voor de studenten en de maatschappij meerwaarde te creëren, en gaan ze in constructief overleg met mevr. Crevits, minister van Onderwijs, over haar 'werven' (kwaliteitszorg, oriëntering en flexibilisering, rationalisering). We roepen mevrouw de minister dan ook op om deze financiële onderwaardering van de hogescholen zo snel mogelijk om te buigen en hierdoor te investeren in de kracht van de hogescholen en hun meerwaarde voor de samenleving.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Johan Veeckman
voorzitter

Missie

“De VLHORA is een koepelorganisatie die de belangen van de hogescholen uitdraagt vanuit een maatschappelijk breed gedragen beleidsvisie.”

- Vanuit de unieke positie als koepelorganisatie verdedigt de VLHORA de belangen van alle Vlaamse hogescholen en is daarbij de gesprekspartner van die hogescholen met de overheid.
- De VLHORA positioneert zowel in Vlaanderen als internationaal de maatschappelijke meerwaarde van de hogeschoolwerking op een krachtige en duidelijke manier. De VLHORA doet daarvoor aan actieve netwerking.
- De VLHORA maakt onderling eenduidige afspraken om de publieke middelen zo efficiënt en effectief mogelijk voor het maatschappelijk doel van de hogescholen in te zetten.
- De VLHORA faciliteert internationale beleidsafstemming en benchmarking door actieve participatie in internationale netwerken.
- De VLHORA maakt zijn positie duidelijk door zijn werking te focussen op een aantal duidelijke thema's.
- De VLHORA werkt actief samen met alle partners van de VLUHR.

De hogescholen in beweging

De VLHORA blies op 10 februari 2014 verzamelen in het Vlaams Parlement voor zijn eerste congres onder de titel 'Hogescholen in beweging'. Zo'n 300 aanwezigen maakten een dag mee met keynotesprekers sprekers, workshops, een politiek debat, maar ook filmpjes, tweets en niet te vergeten: netwerking.

Jan Sas van Unizo benadrukte het belang van goede aansluiting bij het werkveld. Henk Pijlman van de Groningse Hanzehogeschool had het over de veranderingen in kwaliteitszorg en de planlastbekommernis. Internationaal expert Guy Haug wees op het nog steeds onderschatte belang van professioneel hoger onderwijs in Europa. In de namiddag gingen workshops dieper in op verschillende thema's die de hoger onderwijswereld beroeren.

De hogescholen wilden met het congres de maatschappelijke meerwaarde benadrukken van hun activiteiten.

De hogescholen wilden met het congres de maatschappelijke meerwaarde benadrukken van hun activiteiten. Voorzitter Toon Martens gaf daarvoor bij de opening van de dag een overzicht van wat er ook in de congresbrochure (zie verder) beschreven stond. Hij wees onder meer op de tewerkstellingscijfers en de aansluiting op de knelpuntberoepen. De bijdrage van de hogescholen aan de grote participatie aan het hoger onderwijs in Vlaanderen noemde hij als tweede element. Hij benadrukte ook het innovatiepotentieel van de hogescholen via het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en verwees daarbij ook naar de onderfinanciering ervan, maar ook naar de realisaties die desondanks in een congresflyer konden worden opgesteld. Tot slot verwees hij ook naar het internationale karakter, in het bijzonder van de hogere kunstopleidingen.

Maar de sector kent ook grote noden. De voorzitter haalde uiteraard de nood aan het herstel van de basisfinanciering aan. Hij voegde eraan toe dat het belangrijk is om na de integratie een extra impuls aan de professionele opleidingen te geven. Evenzeer is zo'n impuls nodig voor de versterking van

het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek. Daarbij vroeg hij middelen voor capaciteitsopbouw en voor samenwerking. Daarnaast pleitte hij voor meer kansen voor de hogeschoolstudenten op internationale ervaring die de maatschappij en latere werkgevers sterk ten goede kan komen. Tot slot hoopte hij met de hogescholen werk te kunnen maken van het hoger beroepsonderwijs van niveau 5 (HBO5). Ook daar vroeg hij om alle financiële en regelgevende hinderpalen op te ruimen.

Het waren thema's die ook verder op het congres aan bod kwamen en werden meegenomen in het paneldebat met de politici en de gesprekken tijdens de pauzes.

Intussen kreeg dit congres al een succesvol vervolg in 2015.

Congresbrochure

Naar aanleiding van het eerste hogescholencongres publiceerde de VLHORA ook een congresbrochure. Onder de titel 'De Vlaamse hogescholen, een sterk merk' kwam bovenstaande maatschappelijke meerwaarde wat uitgebreider aan bod, maar evenzeer werd zuurstof gevraagd voor de hogescholen in beweging. De brochure stelt ook de (sector van de) hogescholen voor en geeft cijfers bij de recente ontwikkelingen.

De brochure is te vinden op de VLHORA-website.

Memorandum hogescholen en universiteiten

Een andere publicatie die in 2014 het licht zag, werd samen met de universiteiten opgesteld in het licht van de verkiezingen voor (onder meer) het Vlaams Parlement en de start van een nieuwe Vlaamse Regering in 2014. Het was de eerste maal dat hogescholen en universiteiten samen een memorandum opstelden. De kernboodschap was en is dat de hogescholen en universiteiten een steeds belangrijkere rol in onze samenleving vervullen en dat zij hun taak alleen aankunnen als zij kunnen rekenen op een correcte financiering en een leefbare autonomie. Ze vragen daarvoor een nieuw onderwijskader, een nieuw financieel kader en een klimaat van vertrouwen.

Dit memorandum is te vinden op de VLHORA-website.

Een nieuwe Vlaamse Regering

Het is en blijft voor de hogescholen en de VLHORA belangrijk om regelmatig overleg te hebben met de minister van Onderwijs om enerzijds de belangen van de hogescholen, hun werknemers en hun studenten te behartigen en om de knelpunten te bespreken. Maar anderzijds willen de hogescholen ook kijken waar ze mee met de minister/de Vlaamse Regering de maatschappelijke opdracht kunnen realiseren.

De minister ging ook in op de uitnodiging om op een meer informele wijze kennis te maken met de leden van de VLHORA en kwam op (avondlijk) bezoek op de VLHORA bestuurstweedaagse in Durbuy.

Bij de start van de huidige legislatuur benadrukte de VLHORA de nood aan dit overleg en gaf aan de nieuwe minister een overzicht van de sterktes, maar ook van de noden van de hogescholen. Verder overleg over de verschillende initiatieven van de minister (inschrijvingsgelden, kwaliteitszorg, oriëntering, ...) verliep daarnaast ook verder via de VLUHR.

De minister ging ook in op de uitnodiging om op een meer informele wijze kennis te maken met de leden van de VLHORA en kwam op (avondlijk) bezoek op de VLHORA bestuursweedaagse in Durbuy. Naast die gemoedelijke kennismaking luisterde de minister ook naar de VLHORA-ideeën over oriëntering en flexibilisering.

Vlaanderen bijt in de hand die het voedt

In een opiniestuk in de kranten klaagden voorzitter Toon Martens en secretaris-generaal Marc Vandewalle namens alle leden de op til zijnde besparingen in het hoger onderwijs, en specifiek in de hogescholen aan.

In het artikel stelden ze dat hoewel de opleidingen aan de hogescholen al de goedkoopste van allemaal zijn (amper nog 5.200 euro per student in 2014), de Vlaamse hakbijl nog eens buiten proportie bij hen dreigt toe te slaan. Bovendien leiden de hogescholen jongeren op die knelpuntvacatures invullen en jongeren met technische profielen. Twee belangrijke punten voor de Vlaamse regering, en toch knipt die nog eens in de middelen.

In het artikel stelden ze dat hoewel de opleidingen aan de hogescholen al de goedkoopste van allemaal zijn (amper nog 5.200 euro per student in 2014), de Vlaamse hakbijl nog eens buiten proportie bij hen dreigt toe te slaan.

De conclusie van het artikel is duidelijk. Het is onverstandig het paard op te eten dat mee de kar van het economisch herstel moet trekken en die knelpuntberoepen van kandidaten voorziet. De auteurs vragen de Vlaamse Regering de besparingen in het hoger onderwijs terug te dringen en vragen dat de minister van Onderwijs inzet op de kracht van de hogescholen door de overblijvende besparingen evenwichtig te verdelen.

Bestuursweedaagse aan de Ourthe

Met zicht op de oevers van de Ourthe (in Durbuy) hield de VLHORA voor de derde maal op rij een bestuursweedaagse om wat meer tijd te nemen om over actuele zaken van gedachten te wisselen, en ook de informele contacten tussen de leden te versterken.

Naast het overleg met minister van Onderwijs Crevits (zie hierboven) was er ook het bezoek van de administrateur-generaal van het Agentschap Ondernemen (Bernard De Potter) waarbij de rol van de hogescholen in het stimuleren van ondernemerschap en de hervorming van het agentschap op de agenda stonden.

Interessant was ook het overleg met de hogeschoolvertegenwoordigers van ARES (de hogeronderwijskoepel van de Franstalige hogescholen) en ADISIF (de onderzoeksorganisatie van de Franstalige hogescholen).

Om de discussie over de wijzigingen in het accreditatiestelsel te stofferen, was er ook een gesprek met een collega uit een Ierse hogeschool (Brendan Mc Cormack Connacht – Ulster) over hun stelsel inclusief een instellingsreview.

DE STANDAARD
WOENSDAG 10 SEPTEMBER 2014

37

HOGESCHOLEN HEBBEN NET MEER MIDDELEN NODIG
Hoewel de opleidingen aan de hogescholen al de goedkoopste van allemaal zijn, dreigt de Vlaamse hakbijl nog eens buiten proportie bij hen toe te slaan, klagen **TOON MARTENS** en **MARC VANDEWALLE** aan.

Vlaanderen bijt in de hand die het voedt

“Jaar na jaar leggen de hogescholen de beste tewerkstellingscijfers voor.” © PHILIPPE VAN DER BRUG

opinie & analyse

TOON MARTENS EN MARC VANDEWALLE
Wie? Voorzitter en secretaris-generaal van de Vlaamse Hogescholenraad Vlhora. Ze spreken namens alle hogescholen.

Wat? Hogescholen leiden mensen op die knelpuntvacatures invullen en mensen met technische profielen. Twee belangrijke punten voor de Vlaamse regering, en toch knipt die nog eens in de middelen.

Na een eerste leetuur van de hoogstestemde ambities van het regeerakkoord stroopten de Vlaamse hogescholen de mouwen op, want er was veel werk aan de winkel. De aandacht in het regeerakkoord voor tewerkstelling, de nadruk die er wordt gelegd op het Vlaamse knoewefiel, het belang van ondernemerschap, de valorisatie en marktgerichtheid van onderzoek, het leken even zoveel uitdagingen en oproepen aan de hogescholen om volop hun kwaliteiten en sterktes te tonen. Maar disproportionele besparingen op hun budget maken dat onmogelijk.

Jaar na jaar leggen de hogescholen de beste tewerkstellingscijfers van alle onderwijsniveaus voor. Dat komt omdat de hogescholen een groot aanbod huisvesten van zogenoemde Stem-opleidingen (science, technology, engineering, mathematics) en opleiden tot knelpuntberoepen (zoals zorgberoepen of leraren) en creatieve beroepen (zoals de gezamenlijke kunstopleidingen). De helft van de 114.000 studenten aan de hogescholen volgde het afgelopen academiejaar een Stem- of knelpuntopleiding. Bovendien is er nu al een sterke inter-

actie tussen kno's en de hogescholen, zowel op het gebied van opleiding en tewerkstelling, als voor praktijkgericht onderzoek, valorisatie van onderzoek en de marktgerichte innovatie.

23.000 studenten extra
Maar het engagement van de hogescholen dreigt onmogelijk gemaakt te worden door besparingen die het hoger onderwijs ongemeten hard zouden treffen. Terwijl het hoger onderwijs slechts 15 procent van het onderwijsbudget voor zijn rekening neemt, zou het een overvloedig veel groter deel moeten besparen – tot de helft van de totale onderwijsbesparing, wordt gefluisterd. Na de gestage groei (er kwamen de afgelopen vijf jaar 23.000 studenten bij in de hogeschoolopleidingen) en de al doorgevoerde besparingen, is het onmogelijk om met nog minder middelen onze rol te blijven spelen. De opleidingen aan de hogescholen zijn gemiddeld de goedkoopste van het Vlaamse onderwijs. In 2013 werd door de overheid 5.938 euro uitgegeven per hogeschoolstudent. Dat is bijna 2.000 euro per jaar minder dan voor een student aan de universiteit en 2.500 euro minder dan voor de gemiddelde leerling uit het middelbaar onderwijs. Ondanks stijgende loon- en andere kosten is dat bedrag met 900 euro per student gedaald ten opzichte van vijf jaar voordien.

Forse injectie
Een ad-hoc-commissie van het Vlaams Parlement die in 2010 de overgang voorbereidde van een deel opleidingen van de hogescholen naar de universiteiten (waar ze overigens meten een stuk beter betaald worden), stelde al dat na de integratie een forse injectie in de hogeschoolopleidingen nodig was. Ook experts als Dirk Van Damme (Oeso) blijven pleiten voor de besteding van de grote deelna-

Het is onverstandig het paard op te eten dat mee de kar van het economisch herstel moet trekken

me aan het hoger onderwijs en besleffen dat daartoe een inhaalbeweging nodig is. Willen we bovendien het hoger beroepsonderwijs (HBO), dat belangrijk is voor de aanwerving van elk talent en voor het oriënteringsproces, echt uitbouwen zoals ook in het regeerakkoord wordt aangekondigd, dan zijn ook daar middelen voor nodig.

Met elke besparing in de hogescholen schiet de regering zichzelf in de voet. Het wordt duidelijk dat deze Vlaamse regering ervoor kiest om minder zelf vanuit de publieke middelen in het hoger onderwijs te investeren en om (via hogere inschrijvingsgelden) een grotere bijdrage van het individu te vragen. Dat is niet de keuze van de hogescholen, maar het is wel onmogelijk met nog minder middelen een behoorlijke kwaliteit van onderwijs en begeleiding te bieden. Omdat de hogescholen al het slechtst gefinancierd zijn en ook niet uit onderzoeksmiddelen kunnen putten, dreigen de besparingen de hogescholen nog harder te treffen dan de universiteiten.

De conclusie is duidelijk. Het is onverstandig het paard op te eten dat mee de kar van het economisch herstel moet trekken en die knelpuntberoepen van kandidaten voorziet. We rekenen erop dat de Vlaamse regering de besparingen op het hoger onderwijs terugdringt en dat de minister van Onderwijs inzet op de kracht van de hogescholen door de overblijvende besparingen evenwichtig te verdelen.

Financieringsbeleid

Besparingen

De VLHORA maakte bij de aanstelling van de nieuwe regering in de zomer van 2014 duidelijk dat de minister van Onderwijs de helft van de geplande besparingen voor 2015 doorvoerde in het hoger onderwijs. Het hoger onderwijs behelst nochtans slechts 17 % van de totale onderwijsveloppe in Vlaanderen. De zware besparing in het Vlaamse hoger onderwijs komt ongemeen hard aan omdat Vlaanderen zich met 1,4 % van het BRP reeds onder de OESO-streefnorm van 2 % bevindt.

Er werd bij hogescholen en universiteiten een generieke besparing doorgevoerd van in totaal ca. 4,5 miljoen euro, waaronder de vermindering van de sociale voorzieningen met ca. 2,4 miljoen euro. De hogescholen maakten de minister duidelijk dat dit moeilijk te rijmen is met de inspanningen die het hoger onderwijs zal moeten leveren bij steeds stijgende studentenaantallen en een toenemende diversiteit van de studentenpopulatie.

De hogescholen maakten de minister duidelijk dat de besparingen moeilijk te rijmen zijn met de inspanningen die het hoger onderwijs zal moeten leveren bij steeds stijgende studentenaantallen en een toenemende sociale problematiek.

Maar het zwaartepunt van de besparing lag vooreerst in het niet toekennen van de verwachte positieve financiële klik van in totaal ongeveer -23,78 miljoen euro om het sterk stijgend aantal studenten in de hoger onderwijsinstellingen op te vangen. De VLHORA wees erop dat het niet toekennen van deze klik betekent dat de evolutie van de studentenaantallen in het hoger onderwijs in Vlaanderen helemaal niet wordt gevolgd, wat tot onaantoonbare werkdruk leidt voor het personeel (betaald met deze middelen). Daarnaast voerde de overheid ook nog ongeveer 25,85 miljoen euro lineaire besparingen door op de werkingsmiddelen van de hoger onderwijsinstellingen. De VLHORA verduidelijkte dat vanuit deze middelen ook personeelsleden worden betaald.

De VLHORA wees tevens op het feit dat de Vlaamse overheid sinds de invoering van het nieuwe financieringssysteem in 2008 systematisch de werkingsveloppes onderindexeert waardoor de werkelijke evolutie van de kosten niet meer gevolgd kon worden. Daarbovenop protesteerde de VLHORA tegen het feit dat de door de overheid beloofde middelen van ca. 1,6 miljoen euro voor de uitbouw van samenwerkingsverbanden voor het hoger beroepsonderwijs (niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur) in 2015 helemaal niet zullen worden toegekend, wat de uitbouw van dit hoger beroepsonderwijs hypothekeert terwijl de arbeidsmarkt schreeuwt om studenten met een kwalitatief HBO5-niveau.

Verhoging van de studiegelden

De minister van Onderwijs gaf te kennen dat ze een deel van de besparingen wilde compenseren door de inschrijvingsgelden aan hogescholen en universiteiten te verhogen. De VLHORA gaf daarbij aan dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen de hoger onderwijsinstellingen wat betreft het aandeel beurs- en bijna-beursstudenten (waarop deze verhoging niet van toepassing kon zijn). In de werkgroep financieringsbeleid werden voorstellen van de overheid geanalyseerd en werd erop gewezen dat studenten meestal niet de voltijdse 60 studiepunten opnamen, maar gemiddeld 50 studiepunten, en de overheid eigenlijk diende te vertrekken van het aantal studiepunten dat een individuele student (per kop) opneemt.

Tekort in patronale bijdrage als zwaard van Damocles

Ten gevolge van de zesde staatshervorming zal de patronale bijdrage vanaf 1 januari 2015 worden overgeheveld van het federale niveau naar de gewesten. Blijkbaar stelde de Vlaamse overheid pas in september 2014 vast dat bij deze administratieve operatie niet alle middelen vanuit het federale

De werkgroep Personeelsbeleid stelde algemeen dat de hervorming van de patronale bijdrage volledig budgetneutraal moet zijn.

niveau werden overgeheveld. Bovendien worden de patronale bijdragen voor de statutaire, maar tijdelijke, personeelsleden door de overheveling aan een hoger tarief berekend. De werkgroep personeelsbeleid stelde algemeen dat deze operatie volledig budgetneutraal moet zijn. De VLHORA vroeg de Vlaamse overheid in november 2014 officieel om deze kwestie zo snel als mogelijk uit te klaren met het federale niveau (Rijksdienst voor Sociale zekerheid) teneinde duidelijkheid te verschaffen en de hogescholen niet opnieuw met een financiële aderlating op te zadelen.

Auteursrechten en reprografie

Net zoals vele andere instanties betalen hogescholen auteursrechten om hun studenten en personeel de mogelijkheid te geven gebruik te maken van kopieën uit hun bibliotheken. De federale minister van Consumentenzaken plande in 2014 een wetswijziging en startte een hele reeks consultatierondes met middenveldorganisaties. Naast Test-Aankoop, de bibliothekenkoepel Bibnet, het VBO, Unizo, vertegenwoordigers van het secundair onderwijs, printerbedrijven, ... liet ook de VLHORA een duidelijk afkeurende stem horen ten aanzien van de op til zijnde wetswijziging. De minister stelde voor om naast kopieën ook prints en de digitale reproductie van grafisch materiaal in rekening te brengen in combinatie met een ongewijzigd tarief. Dit betekende dat alle maatschappelijke spelers aankeken tegen een mogelijke verdrievoudiging van de huidige facturen die zouden moeten worden betaald aan Reprobel, de Belgische organisatie die instaat voor de inning van deze kosten.

Ook de ProFacts-studie die peilde naar het kopiegedrag van de Belgische consument op gebied van auteursrechten, werd door de VLHORA en vele andere organisaties gecontesteerd. Uiteindelijk werd de mogelijke bovenstaande wetswijziging door samenhorig verzet afgewend. Om in de toekomst de belangen van de hogescholen hierin te vrijwaren, sloot de VLHORA zich alliantie met andere onderwijs- en bibliotheekinstanties aan bij het "Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving" (SA&S). Twee leden uit de VLHORA-overleggroep elektronische databanken werden afgevaardigd naar de stuurgroep van SA&S om deze problematiek samen met het VLHORA-secretariaat in de toekomst op te volgen.

Onderzoek, dienstverlening en ondernemen

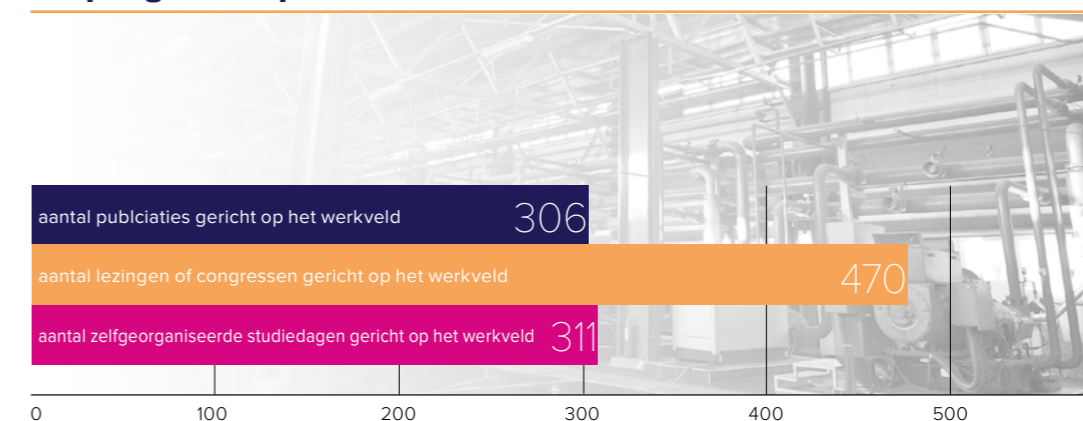
VLHORA-project onderzoekindicatoren

Met het indicatorenproject wenst de VLHORA de eigenheid van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek van de hogescholen en zijn bijdrage tot concrete innovatie in het werkveld te onderbouwen met 'facts & figures'. Het project is een verdere opstap naar een jaarlijkse bevraging van gevalideerde inputgegevens betreffende financiële en personele gegevens van het onderzoek in elke hogeschool. Daarnaast werden ook outputgegevens gedefinieerd en verzameld die de eigenheid van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan de hogeschool reflecteren, m.n. de gerichtheid op de innovatie van het werkveld en zijn inbedding in het geheel van wetenschappelijk onderzoek (kennisnetwerk). Dit project wil meteen ook een aanzet geven naar het gebruik van indicatoren in functie van de eigen kwaliteitszorg van de instellingen. Op het VLHORA-congres van februari 2014 in het Vlaams parlement werd een geschikt forum gevonden om een eerste flyer met een eerste reeks cijfergegevens te ontwikkelen.

Met het indicatorenproject wenst de VLHORA de eigenheid van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek van de hogescholen en zijn bijdrage tot concrete innovatie in het werkveld te onderbouwen met 'facts & figures'.

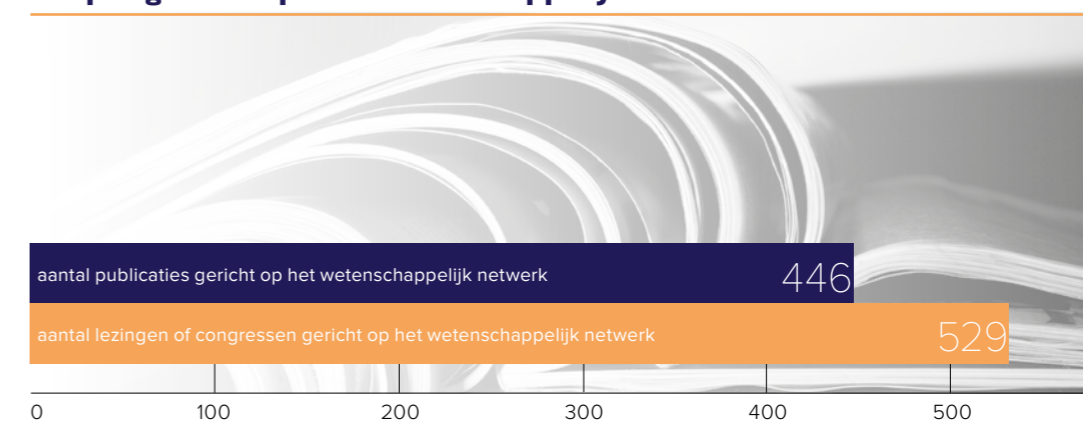
WERKVELD

Output gericht op het werkveld

KENNISCENTRUM

Output gericht op het wetenschappelijk netwerk

VLHORA-overeenkomst defiscaliseringsmiddelen onderzoek

De opdracht en invulling van de personeelsleden die aan de Vlaamse hogescholen aan wetenschappelijk onderzoek doen, zijn anders dan bij de universiteiten. Terwijl deze laatsten vooral werken met (bijna) voltijdse onderzoekers, vervullen de meeste onderzoekers aan de hogescholen vaak ook een ruime docentenopdracht, wat ook de band tussen onderzoek en onderwijs ten goede komt. Binnen de VLHORA kwamen de besturen tot een akkoord om personeelsleden die 20 % of meer van hun tijdsbesteding aan praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek wijden, effectief als onderzoeker te beschouwen. Het bestuur van de VLHORA besliste tevens om te streven naar onderzoekers die een minimum van 30% van hun tijd aan onderzoek besteden.

De meeste onderzoekers vervullen aan de hogescholen vaak ook een ruime docentenopdracht, wat ook de band tussen onderzoek en onderwijs ten goede komt.

Research in Flanders (RIF)

Reeds in de loop van 2013 besliste de Vlaamse Regering de focus van Flanders Knowledge Area (FKA), die zich vooral richtte op internationalisering en onderwijs (Study in Flanders), te verbreden naar de internationale promotie van onderzoek en innovatie in Vlaanderen. Naast de VLIR, het FWO en de SOC's werd ook de VLHORA hierbij betrokken. Er werd gestart met de opbouw van een website www.researchinlanders.be en in 2014 werden reeds drie Engelstalige RIF-themabrochures afgewerkt, met name betreffende Material Sciences, Urban Planning en Industrial Design. De VLHORA waakt hierbij over de inhoudelijke invulling van deze themadossiers. Er werd beslist om alvast één van de komende RIF-brochures te wijden aan het artistiek onderzoek, waarbij de Schools of Arts volop aan bod zullen komen. Daarnaast werd de aanzet gegeven tot de productie en ontwikkeling van korte Engelstalige films over de brede waaier van onderzoek in Vlaanderen. Deze promotiefilms kunnen worden getoond tijdens infosessies op beurzen en diplomatiek-economische missies overal ter wereld.

Daarnaast werd de aanzet gegeven tot de productie en ontwikkeling van korte Engelstalige films over de brede waaier van onderzoek in Vlaanderen. Deze promotiefilms kunnen worden getoond tijdens infosessies op beurzen en diplomatiek-economische missies overal ter wereld.

Toegang tot EU-Platform van de overheid

De VLHORA bleef in 2014 waken over zijn strategische beleidslijn om in alle W&I-raden van de overheid rechtstreeks vertegenwoordigd te zijn teneinde de unieke rol van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en zijn cocreatie voor de maatschappij te verduidelijken. In 2013 startte het overheidsdepartement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) een overlegplatform om met een beperkt aantal Vlaamse innovatiespelers (kennisinstellingen, overheid en bedrijfswereld) op regelmatige basis te vergaderen over het onderzoeksbeleid aan de EU. Ondanks het feit dat VLHORA werd gevraagd hieraan deel te nemen, liet dit platform na om ook daadwerkelijk vertegenwoordigers op te nemen.

Na vruchtbaar overleg door de VLHORA met de EWI-top in de zomer van 2014 werden de zaken rechtgezet en stuurde de VLHORA een twintigtal vertegenwoordigers naar de vijf werkgroepen die zich buigen over verschillende thema's van het Europese innovatiebeleid. Het is immers noodzakelijk dat in Vlaanderen alle innovatiekrachten worden gebundeld en ook de hogescholen met hun netwerk- en innovatie-ervaringen een volwaardige plaats kunnen verwerven. Hiermee wordt het DNA

van de Vlaamse innovatiemarkt verrijkt en zodoende kan het Vlaams economisch weefsel bijkomend ondersteund worden.

LED-project op volle toeren

In 2013 en vooral in 2014 kwam de samenwerking tussen het Agentschap Ondernemen (AO) en de Vlaamse hogescholen betreffende de Laagdrempelige Expertise- en Dienstverleningscentra (LED) op volle toeren. Hogescholen kennen met hun professioneel gerichte opleidingen traditioneel een sterke band met het werkveld waaronder het bedrijfsleven. Grotere ondernemingen beschikken vaak over voldoende competenties en middelen om kennis en expertise in huis te halen en te houden. Maar kmo's moeten het vaak zonder eigen R&D-afdeling stellen, terwijl binnen de Vlaamse hogescholen heel wat innovatieve kennis en expertise aanwezig is. De Vlaamse overheid voorzag de hogescholen van ondersteuning om kennisdiffusie naar het werkveld te intensifiëren. De provinciale Innovatiecentra vervullen daarbij de gratis 'eerstelijns-hulp' voor bedrijven en andere spelers die op zoek zijn naar praktijkgerichte innovatie. Tegen het einde van 2014 contacteerden reeds meer dan 1 000 verschillende bedrijven deze LED-werking.

Stimuleer Ondernemend Hoger Onderwijs (SOHO)

De Vlaamse hogescholen vinden dat het onderwijs van de toekomst moet uitdagen en de nieuwe generatie moet voorbereiden op ondernemingszin en ondernemerschap: elke student is een potentiële ondernemer. Het stimuleren ervan draagt naast een mogelijke beroepskeuze eveneens bij

Dit betekent dat naast een innovatieve houding van de hogescholen ook kansen worden gegeven om te ondernemen en de skills hiervoor te doen ontwaken of te stimuleren.

tot de eigen persoonlijke ontwikkeling van de student. Dit betekent dat naast een innovatieve houding ook kansen worden gegeven aan de Vlaamse hogescholen om te ondernemen en de skills hiervoor te doen ontwaken of te stimuleren. Hogescholen ondernamen zelf een brede waaier van initiatieven om deze skills binnen het curriculum van de opleidingen te brengen of centra voor ondernemen op te richten op hun campussen.

De hogescholen zijn dan ook vertegenwoordigd in het Forum Ondernemend Hoger Onderwijs van het Vlaamse Agentschap Ondernemen. Het forum scheidt de mogelijkheid om elkaar te leren kennen en, gezien de rijkheid aan ervaringen en praktijken, te komen tot uitwisseling, kennisdeling en gezamenlijke verrijking. Het platform wordt ondersteund door entiteiten van de Vlaamse overheid: het Departement Werk en Sociale Economie, het Departement Onderwijs en Vorming, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, Syntra Vlaanderen/Competento en het ESF-agentschap. Deze samenwerking resulteerde op 29 april 2014 in een SOHO-dag op de Lamot-site in Mechelen waarbij docenten, studenten, onderzoekers en coördinatoren praktijkervaringen met elkaar deelden.

Onderwijsbeleid

Een hedendaags onderwijsaanbod door het mogelijk maken van wijzigingen...

Het voor de eerste maal toepassen van de nieuwe procedure leidde tot twee goedgekeurde wijzigingen.

Op voordracht van VLURH kunnen jaarlijks een aantal wijzigingen worden voorgesteld aan de lijst van opleidingen en afstudeerrichtingen die worden aangeboden per onderwijsinstelling. De verantwoordelijkheid voor aanvragen die betrekking hebben op het aanbod van de hogescholen is gedelegeerd aan VLHORA. In 2014 keurden de hogescholen daarom een procedure goed die naamswijzigingen van opleidingen, wijzigingen in de aard van de opleiding en wijzigingen aan afstudeerrichtingen (nieuwe afstudeerrichtingen, naamswijzigingen, ...) mogelijk maakt. Op die manier blijft het mogelijk om te werken aan onder meer een transparantere naamgeving of om ontwikkelingen in onderzoek en het werkveld te beantwoorden.

Het voor de eerste maal toepassen van de nieuwe procedure leidde tot twee goedgekeurde wijzigingen. De naam van de unieke afstudeerrichting 'Assistentie' van de professionele bacheloropleiding Audiovisuele Kunsten werd gewijzigd in 'Production Management', wat beter aansluit bij de inhoud en profilering ervan. Daarnaast werd de professionele bacheloropleiding Milieuzorg van een hogeschool omgevormd tot een afstudeerrichting bij de opleiding Chemie.

De hogescholen bieden samen slechts 65 verschillende professionele bacheloropleidingen, 6 academische bacheloropleidingen en 11 masteropleidingen aan.

... en aandacht voor rationalisatie en transparantie

In het kader van de 'werven' die de minister voorstelde is binnen VLHORA het gesprek opgestart over een rationeel en transparant opleidingsaanbod. De hogescholen namen hiervoor het gezamenlijke onderwijsaanbod onder de loep en constateerden dat de objectieve cijfers van het aantal opleidingen niet zo problematisch zijn als soms wordt gedacht. De hogescholen bieden samen slechts 65 verschillende professionele bacheloropleidingen, 6 academische bacheloropleidingen en 11 masteropleidingen aan. De tewerkstellingscijfers van de afgestudeerden tonen bovendien aan dat deze opleidingen maatschappelijk relevant zijn. De hogescholen leveren uiteindelijk ook heel wat professionals af die rechtstreeks aan de slag kunnen in knelpuntberoepen en STEM-gerelateerde beroepen. Eensgezind is wel vastgesteld dat er een nood is aan transparantie en een goede communicatie met de studiekeuzer en het werkveld. Het werken aan transparantie ligt dan ook in het verlengde van de inspanningen die worden geleverd rond een goede oriëntering van studenten.

Elke student op de juiste plaats: het belang van oriëntering en het bewaken van de studievoortgang

De VLHORA zette, in navolging van het informeel overleg over oriëntering en op vraag van de minister van Onderwijs, het gesprek verder over de geschikte methode(s) om elke student sneller op de juiste plaats in het hoger onderwijs te krijgen en ook de doorstroom doorheen de gekozen opleiding te bevorderen. Verschillende stappen zijn gezet. Zo is om te beginnen het – in eerste instantie verkennend – gesprek aangevat met AKOV over de begincompetenties die van studenten kunnen worden verwacht

Daarnaast is een traject uitgedacht om oriëntering, heroriëntering en remediëring van studenten te bevorderen en tegelijkertijd de negatieve effecten van de flexibilisering terug te dringen.

om in een professionele bacheloropleiding te kunnen starten. Daarnaast is een traject uitgedacht om oriëntering, heroriëntering en remediëring van studenten te bevorderen en tegelijkertijd de negatieve effecten van de flexibilisering (zoals een langere studieduur en het opnemen van kleinere pakketten van studiepunten door studenten) terug te dringen. Er is sprake van één aansluitend traject dat reeds zou moeten starten bij de oriëntering in het secundair onderwijs, verder kan bouwen op het advies van de klassenraad, rekening houdend met de informatie die afkomstig is uit allerlei initiatieven met het oog op remediëring en begeleiding in de opleiding en met de resultaten van (proef)examens. Op het einde van het eerste academiejaar kan dan vervolgens een bindende beslissing met betrekking tot de inschrijving in het tweede jaar of een andere maatregel worden genomen. De mogelijkheid om een dergelijke bindende beslissing te nemen moet onderwijsinstellingen de kans geven om de studievoortgang van studenten beter te bewaken.

Om een voor de hogescholen en universiteiten gezamenlijke visie op oriëntering te ontwikkelen is, ten slotte, een commissie samengesteld met vertegenwoordigers van VLHORA, VLIR en VVS. Van deze commissie wordt verwacht dat zij in 2015 de verdere richting in dit dossier zal aangeven.

Gesprekken over een nieuwe indeling van het academiejaar

Een ad-hocwerkgroep Academische Kalender van VLIR-VLHORA werkte een advies uit over een mogelijk nieuwe indeling van het academiejaar. Concreet werden een aantal uitgangspunten (bv. maximale autonomie voor de instelling/opleidingen, een studietijd van 1500-1800 uren per jaar voor voltijdse studenten, gegarandeerde vakantieperiodes voor alle studenten, meerwaarde voor de docenten, ...) geconcretiseerd in een voorstel. Hierbij werd geopteerd voor twee semesters van 23 weken en een collectieve zomervakantie van 6 weken. Er is gepleit om minimaal gemeenschappelijke data af te spreken voor het begin van de twee semesters. Dit basiskader zou vervolgens autonoom kunnen worden ingevuld door de hogescholen en universiteiten. Naast dit eerste model werd ook een alternatief voorgesteld waarbij vertrokken zou kunnen worden van twee kortere semesters van 18 weken en een aanvullende periode van 8 weken waarin ingezet kan worden op remediëring, herkansing of profilering, gevolgd door een zomerperiode van 8 weken.

Na een eerste gezamenlijke bespreking van het advies namen de hogescholen de tijd om dit voorstel ook intern uitgebreid te bespreken en af te toetsen. Ook al zagen velen voordelen in een aantal minimale afspraken rond begin en einde van het academiejaar en de twee semesters, toch bleek het omwille van organisatorische bezwaren moeilijk haalbaar om dit algemeen vast te leggen. Het verplicht werken met semesters is niet voor alle opleidingen en hogescholen zinvol of haalbaar en ook bepaalde stages blijken moeilijk in een dergelijke indeling in te passen.

Daarenboven werd betoogd dat hogescholen en universiteiten op zijn minst erkenning moeten krijgen als loopbaanbegeleidingscentrum.

Een pleidooi voor het behoud van opleidingscheques voor hogeropgeleiden

Het Departement Werk en Sociale Economie lanceerde een nota omtrent de hervorming van het systeem van opleidingscheques. Specifiek voor hogeropgeleiden zou de toegang tot opleidingscheques beperkt worden. Enkel hooggeschoolden die een opleidingskeuze maken in functie van een loopbaantraject - persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) - dat is uitgestippeld op basis van loopbaanbegeleiding bij een erkend loopbaancentrum, kunnen nog het voordeel van

de opleidingscheques genieten. VLHORA reageerde hierop met een brief aan minister Muyters. Dit beleid is immers in tegenspraak met het 'Vlaanderen in Actie' plan en draagt allerminst bij tot het realiseren van een kenniseconomie, waarin levenslang leren centraal staat. Daarenboven werd betoogd dat, als lerenden met een diploma hoger onderwijs enkel opleidingscheques kunnen gebruiken in het kader van een POP, hogescholen en universiteiten op zijn minst erkenning moeten krijgen als loopbaanbegeleidingscentrum. Zij beschikken immers bij uitstek over de voor de begeleiding noodzakelijke expertise, onder meer met betrekking tot het relevante opleidingsaanbod en de aansluitende arbeidsmarkt.

Titels ter specificatie in internationaal perspectief

De hogescholen pleiten al lang voor het mogen hanteren van titels ter specificatie, zoals 'of arts' en 'of science' voor professionele bacheloropleidingen. Een brede argumentatie is hiervoor in het verleden opgebouwd, maar meest doorslaggevend in deze vraag blijft de internationale herkenbaarheid van diploma's en titels. In dat opzicht zijn de ontwikkelingen in het buitenland nauwgezet opgevolgd. Met name in het dichte buurland Nederland - waarmee een overeenkomst bestaat betreffende de equivalentie tussen diploma's en bovendien ook het accreditatiestelsel wordt gedeeld - zijn sinds december 2013 specificaties ook toegelaten voor HBO-opleidingen. De titels worden er gradueel ingevoerd op basis van een referentielijst en na toetsing van de internationale herkenbaarheid van de titels via de NVAO. VLHORA wil daarom verder werken aan het invoeren van de titels ter specificaties naar Nederlands model.

Verpleegkunde en vroedkunde

De bacheloropleidingen in de verpleegkunde worden reeds jarenlang geconfronteerd met het probleem dat ze moeten voldoen aan een tweevoudige set van eisen die gesteld worden door enerzijds de Europese richtlijn die onder meer een minimum van 2 300 uur klinisch onderwijs vooropstelt en anderzijds door de decretale verplichtingen met betrekking tot het niveau van de bacheloropleiding.

Een formele aanvraag tot studieduurverlenging werd daartoe door VLHORA ingediend

De hogescholen engageerden zich om verdere stappen te zetten in dit dossier om een finale oplossing te bekomen. Een formele aanvraag tot studieduurverlenging werd daartoe door VLHORA ingediend bij de betrokken ministers. Deze aanvraag is gekaderd in het artikel II. 161 van de Codex Hoger Onderwijs die stelt dat de Vlaamse Regering de studieomvang van bachelor- of masteropleidingen kan uitbreiden om op die manier de bij of krachtens de wet, het decreet of de Europese richtlijn vastgelegde voorwaarden of richtlijnen met betrekking tot de studieomvang te realiseren met het oog op de toegang tot het beroep.

In dezelfde aanvraag is ook voor de bacheloropleiding in vroedkunde een verlenging bepleit. De reden hiervoor is de uitbreiding van de bevoegdheden van de vroedvrouw (bijvoorbeeld om geneesmiddelen voor te schrijven) die onder meer via het Koninklijk Besluit van 15 december 2013 zijn toegekend. Deze bevoegdheden veronderstellen een aantal specifieke opleidingsonderdelen die niet meer kunnen worden aangeboden binnen het bestaande programma van 180 studiepunten, een bevinding die ook wordt ondersteund door de visitatiecommissies die de opleiding in het voorjaar van 2013 beoordeelden.

Om de oplossing concreet gestalte te geven zijn gezamenlijke gesprekken met het kabinet Onderwijs en het kabinet Welzijn, Volksgezondheid en Gezin opgestart. Het is de bedoeling om in dit overleg onder andere de financiering van de uitbreiding van de studieomvang, decretale belemmeringen en implicaties voor andere actoren/niveaus helder te stellen.

HBO5

De opstart van het Platform HBO5

De leden van de VLHORA-overleggroep HBO5, die uitsluitend bestond uit vertegenwoordigers van de hogescholen, stelden begin 2014 voor om, gezien het feit dat vanaf 1 september 2014 HBO5-opleidingen enkel nog door een samenwerkingsverband kunnen worden aangeboden, de huidige groep op te heffen en in plaats daarvan een nieuw platform in het leven te roepen waarin elk samenwerkingsverband één vertegenwoordiger naar keuze kan afvaardigen. Het voornaamste doel van het nieuwe platform is om als dynamisch overlegorgaan een aantal problemen die de samenwerkingsverbanden gezamenlijk hebben op te lossen.

Het voornaamste doel van het nieuwe platform is om als dynamisch overlegorgaan een aantal problemen die de samenwerkingsverbanden gezamenlijk hebben op te lossen.

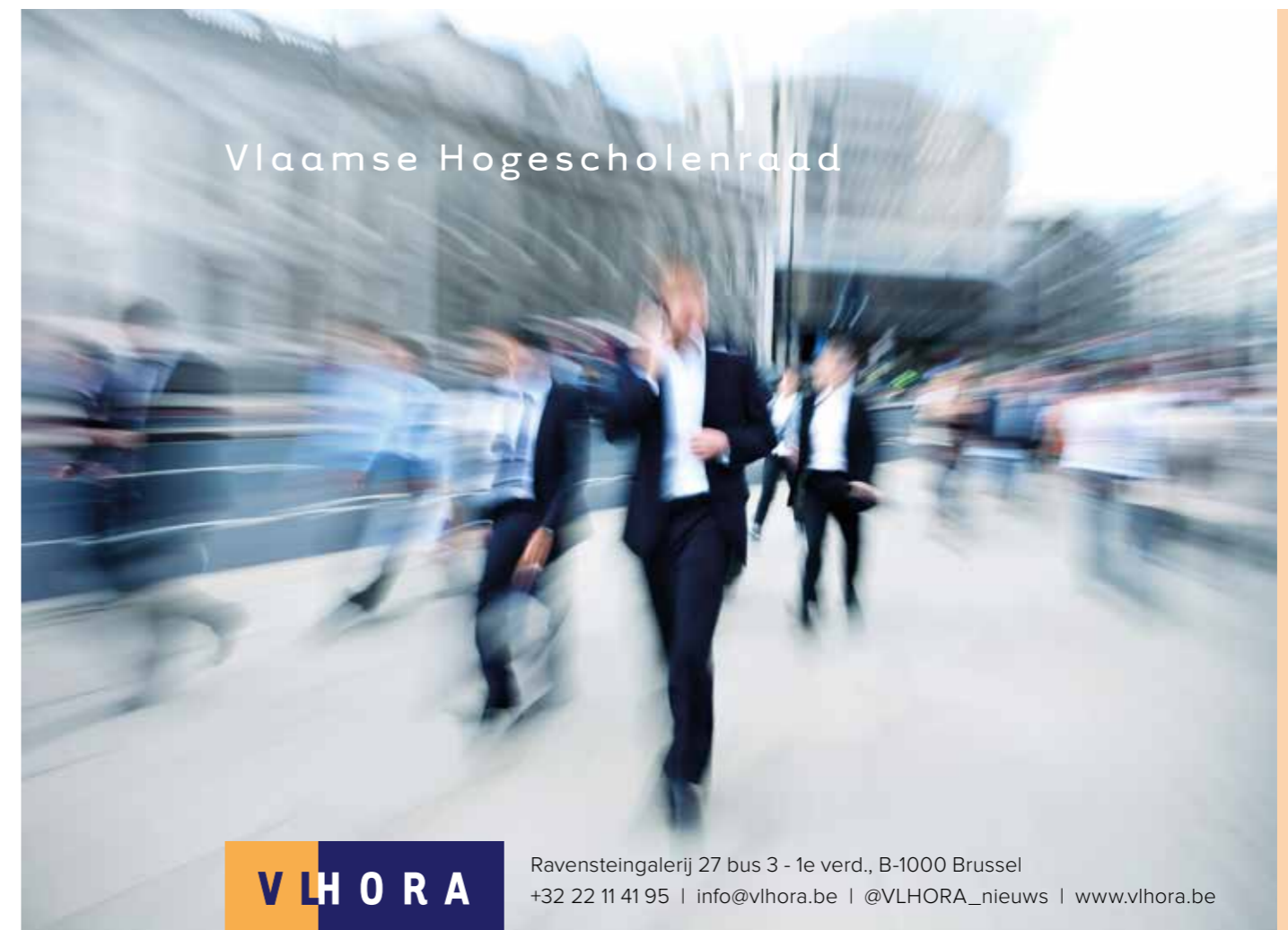
Daarnaast wil het ook als aanspreekpunt fungeren. VLHORA besliste om dit platform te ondersteunen. De werkzaamheden van het platform leidden in 2014 meteen tot een aantal concrete realisaties die verder zijn beschreven. Door het platform wordt bovendien steeds nauwgezet de stand van zaken van de beroeps- en onderwijskwalificaties op niveau 5 opgevolgd, zijn gesprekken gestart met de Commissie Hoger Onderwijs over het kwaliteitstoezicht van de niet-omgevormde HBO5-opleidingen, worden de beroepenstructuur en de bijhorende uitdagingen besproken en worden alle stappen van het programmatieproces onder de loep genomen.

Handleiding 'Van onderwijskwalificatie niveau 5 naar opleidingsprofiel hoger beroepsonderwijs'

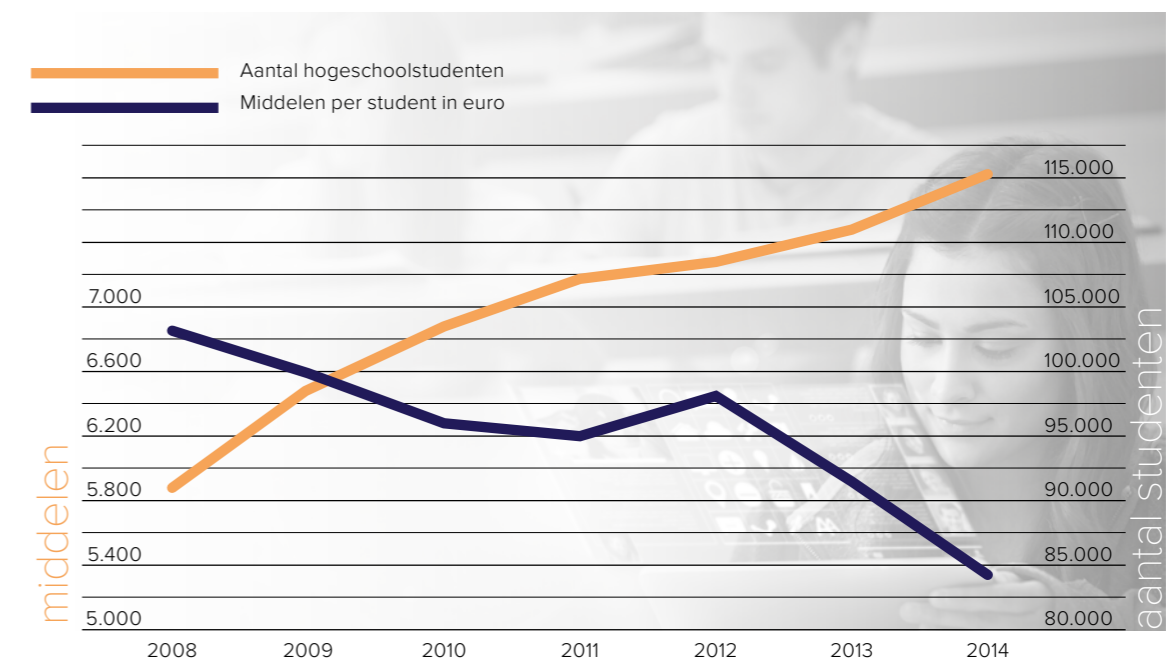
In het decreet betreffende het hoger beroepsonderwijs wordt bepaald dat de samenwerkingsverbanden die een HBO5-opleiding willen inrichten op basis van een onderwijskwalificatie waarvoor de verwantschap of de macrodoelmatigheid bepaald is, samen een opleidingsprofiel dienen uit te werken (artikel 21/1). Aangezien de eerste stappen om een opleidingsprofiel op te stellen moeilijk verliepen – wat onder meer te wijten was aan onduidelijkheid in de terminologie – werd afgesproken om een methodologie vast te leggen die eenduidig zou kunnen worden toegepast voor alle dossiers. Samen met alle betrokken partners, waaronder vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden, AKOV, het Departement Onderwijs en Vorming en experts, is uiteindelijk de handleiding 'Van onderwijskwalificatie niveau 5 naar opleidingsprofiel hoger onderwijs' uitgewerkt en goedgekeurd. Deze handleiding, waarin zeven stappen zijn beschreven, werd een eerste maal toegepast bij het opstellen van het opleidingsprofiel voor de opleiding 'Winkelmanagement'.

Vraag naar decretale wijzigingen

Aansluitend bij de uitwerking van de handleiding kwam het Platform HBO5 tot de vaststelling dat er heel wat problemen rijzen bij de concrete implementatie van het HBO5-decreet. Twee decretale wijzigingen bleken uitermate belangrijk en werden in een brief voorgelegd aan de minister. Ten eerste is gevraagd om modules, die in het huidige systeem de kleinste certificeerbare onderdelen van een opleiding vormen, verder te kunnen opsplitsen in onderliggende opleidingsonderdelen. Dit zorgt voor een voor de HBO5-studenten transparant systeem van uitwisselbaarheid waarbij enerzijds modulebewijzen leiden tot een automatische vrijstelling over de samenwerkingsverbanden heen en anderzijds succesvol afgeronde opleidingsonderdelen aanleiding kunnen geven tot

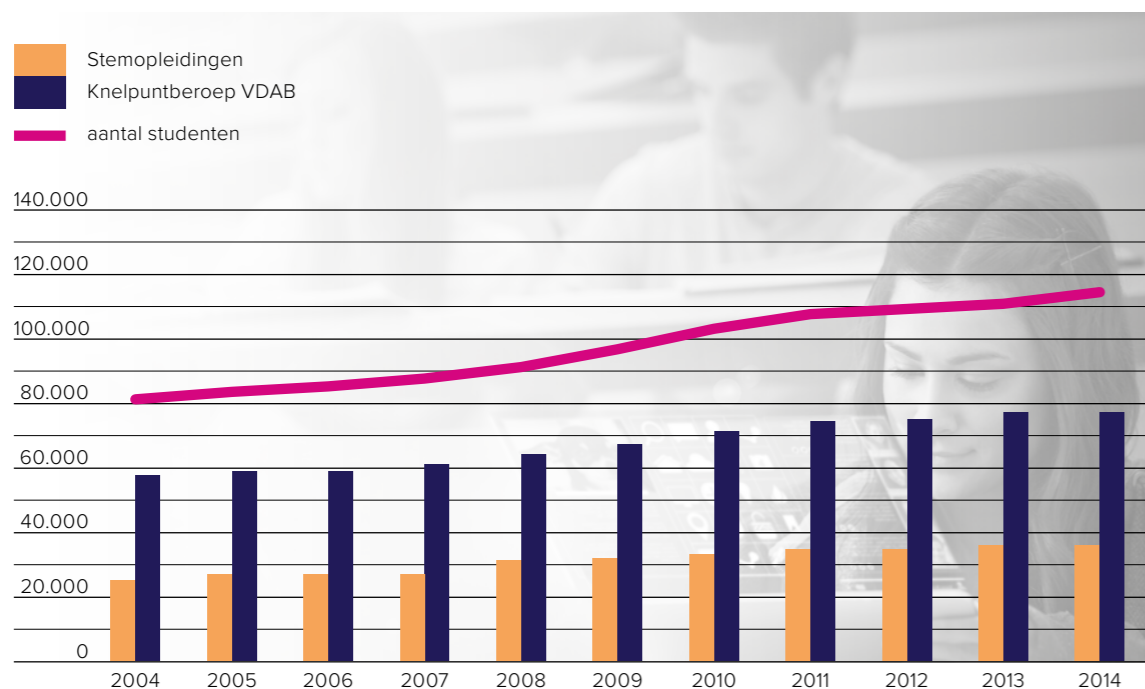

Groei van de studenten maar minder financiering per student

De studentenaantallen aan de hogescholen stegen de jongste jaren snel (van 90.000 tot 115.000 studenten). De financiering volgt echter helemaal niet. De overheidsmiddelen per student daalden in dezelfde periode van bijna 7.000 euro tot 5.324 euro/student. Daarmee moeten de hogescholen het met het minste middelen doen van alle onderwijsniveaus.

Groei knelpuntberoepen en stemopleidingen in vergelijking met totaal aantal studenten

- 69 % van de hogeschoolopleidingen leiden tot een knelpuntberoep (VDAB).
- 32 % van de studenten volgen een STEM-opleiding (Science, Technology, Engineering and Mathematics)

Werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen 2014

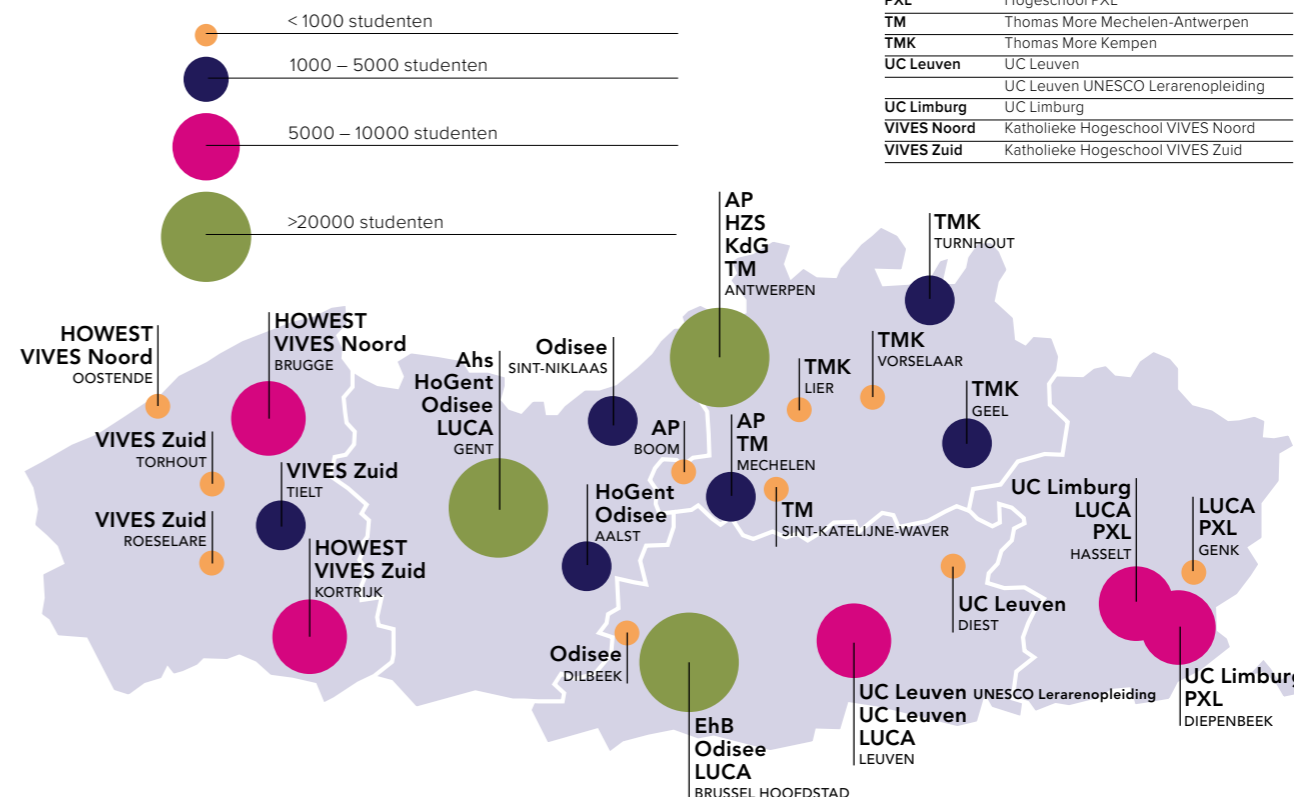

Bron: VDAB cijfers

De afgestudeerden van de professionele bacheloropleidingen behalen de beste tewerkstellingscijfers. Na één jaar is slechts 7 % van deze afgestudeerden op zoek naar een job, 1,7 % is nog niet aan het werk geweest. (De Vlaamse gemiddelden zijn 13 % zonder werk, en 4,1 zonder werkervaring).

Waar studeren de hogeschoolstudenten?

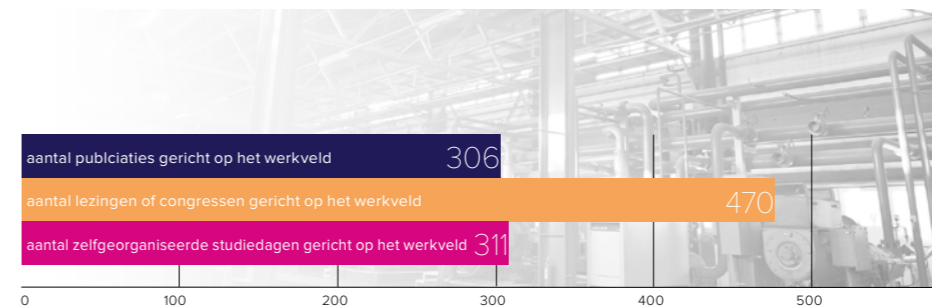
Onderzoek in de professionele bachelors

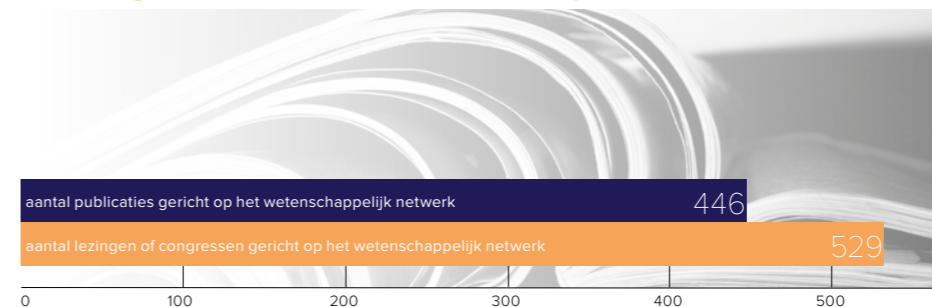
Ahs	Arteveldehogeschool
AP	Artis Plantijn Hogeschool Antwerpen
EhB	Erasmushogeschool Brussel
HoGent	Hogeschool Gent
HOWEST	Hogeschool West-Vlaanderen
HZS	Hogere Zeevaartschool
KdG	Karel de Grote-Hogeschool
LUCA	LUCA School of Arts
Odisee	Odisee
PXL	Hogeschool PXL
TM	Thomas More Mechelen-Antwerpen
TMK	Thomas More Kempen
UC Leuven	UC Leuven
	UC Leuven UNESCO Lerarenopleiding
UC Limburg	UC Limburg
VIVES Noord	Katholieke Hogeschool VIVES Noord
VIVES Zuid	Katholieke Hogeschool VIVES Zuid

Praktijkgericht Wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen

Output gericht op het werkveld

Output gericht op het wetenschappelijk netwerk

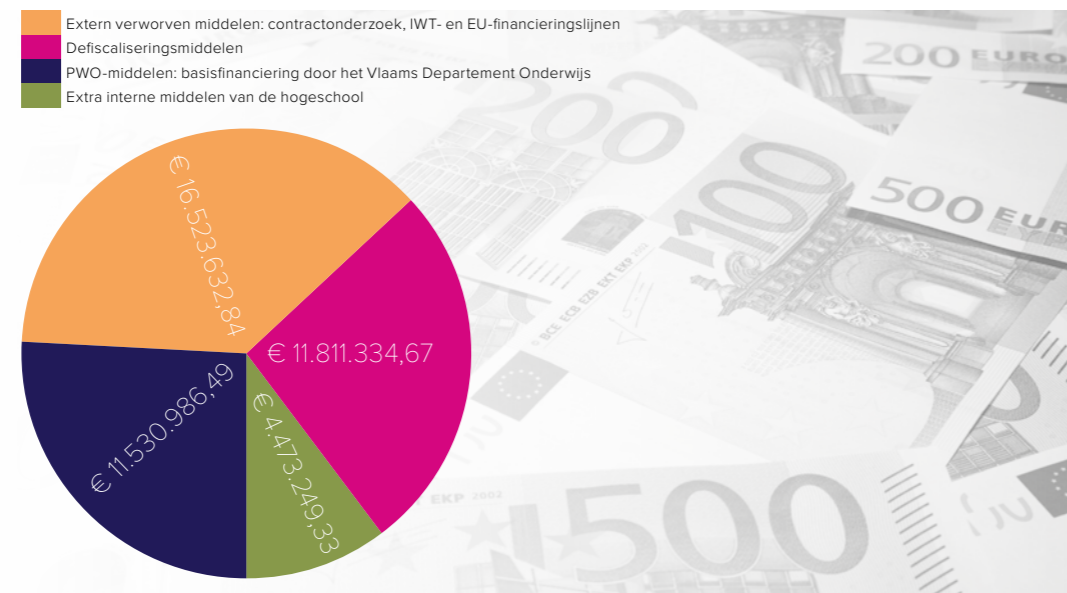
De output van het onderzoek aan de hogescholen wordt niet alleen verspreid via publicaties en congressen gericht op het wetenschappelijk netwerk. De impact wordt ook gerealiseerd via publicaties, lezingen, congressen en studiedagen specifiek gericht op (de innovatie van) het werkveld.

Aantal onderzoekers aan de hogescholen

Steeds meer personeelsleden aan de hogescholen zijn betrokken bij het wetenschappelijk onderzoek. Dat is niet alleen belangrijk voor de wetenschappelijk output en de impact op het werkveld, maar ook voor de wisselwerking met het onderwijs aan de hogescholen.

Overzicht onderzoeksmiddelen aan de hogescholen

Bovenstaande impact konden de hogescholen realiseren met beperkte middelen. De hogescholen verwierven samen 44.339.203,33 euro... (juiste totaalbedrag) aan middelen voor hun onderzoek. Er is dringend nood aan meer middelen voor het onderzoek aan de hogescholen, niet alleen voor capaciteitsopbouw, maar ook via fondsen die specifiek dit soort praktijkgericht onderzoek ondersteunen en zo de impact vergroten.

erkenning in een ander samenwerkingsverband via het systeem van EVC-EVK. Ten tweede vinden de samenwerkingsverbanden het zinvol om ook binnen HBO5-opleidingen met afstudeerrichtingen te kunnen werken en dit om een nodeloze proliferatie van het opleidingsaanbod (met heel veel kleine, onleefbare opleidingen) te vermijden. Deze wijzigingen werden begin 2015 opgenomen in onderwijsdecreet XXV.

Er is gevraagd om modules, die in het huidige systeem de kleinste certificeerbare onderdelen van een opleiding vormen, verder te kunnen opsplitsen in onderliggende opleidingsonderdelen.

Naast deze (en andere) concrete decretale aanpassingen heeft het platform ook onder meer naar de visie van de minister op HBO5 en de HBO5-studenten gevraagd. Voor de HBO5-studenten wordt aangedrongen op een volwaardig studentenstatuut, met toegang tot alle vormen van sociale voorzieningen waar ook de hogeschoolstudenten op kunnen rekenen. Dit komt echter in het gedrang omwille van het huidige gebrek aan (bijkomende) financiële ondersteuning van de studentenvoorzieningen.

Lerarenopleiding

Voorstel voor een verkorte geïntegreerde lerarenopleiding voor academische bachelors

Sinds 1 september 2013 hebben academische bachelors onderwijsbevoegdheid (een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs) voor de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs. De hogescholen uitten hun bezorgdheid bij deze evolutie. Niet alleen is de vraag gesteld hoe de tewerkstelling van academische bachelors, die veelal er over onderwijsbevoegdheid voor één vak beschikken, past binnen de recente ideeën om een bredere eerste graad met semipolyvalente leraren vorm te geven. Ook over een goede, uitgediepte vakdidactiek en een specifieke vorming in het begeleiden van leerprocessen bij leerlingen in de eerste graad bestaan zorgen.

Een concreet voorstel is geformuleerd om te kiezen voor een verkorte geïntegreerde lerarenopleiding die academische bachelors voldoende kan toerusten met de beschreven competenties.

Cruciaal is daarom volgens de hogescholen de lerarenopleiding die deze kandidaat-leraren zullen volgen. Een concreet voorstel is geformuleerd om te kiezen voor een verkorte geïntegreerde lerarenopleiding die academische bachelors voldoende kan toerusten met de beschreven competenties. Een geïntegreerde lerarenopleiding leidt immers op tot leraars die een volledige lesbevoegdheid hebben voor twee onderwijsvakken (wat ook de tewerkstellingskansen van deze leraren positief beïnvloedt) en bijgevolg beantwoorden aan het profiel van de semipolyvalente leraar. In de geïntegreerde lerarenopleiding is veel aandacht voor een gerichte vakdidactiek en is veel expertise en ervaring aanwezig met betrekking tot het vormen van leraren die leerprocessen bij de specifieke doelgroep van leerlingen begrijpen en kunnen begeleiden. Een dergelijke opleiding zal steeds op maat van elke student met een academisch bachelordiploma moeten worden samengesteld.

Hogescholen blijven werken aan de leraar van de toekomst

Naar aanleiding van discussies in de media over de lerarenopleidingen wees VLHORA in een persbericht op de kwaliteit van de geïntegreerde lerarenopleidingen en op voorstellen van de hogescholen voor de toekomst. In verband met de kwaliteit - waar elke dag verder aan wordt gewerkt - is gewezen op het vertrouwen dat herhaaldelijk is uitgesproken door panels van experts bij de visitaties van de opleidingen (die op hun beurt worden bevestigd door de accreditatie van NVAO), op cijfers van de OESO die de Vlaamse leerkrachten prijzen met een derde plaats (meteen volgend

Opdat leraren voorbereid zouden kunnen blijven op de steeds complexer wordende realiteit is vervolgens gepleit voor een systeem waarbij leraren kunnen blijven groeien en professionaliseren.

op Japan en Finland) en op de tevredenheid van de ouders die is gebleken uit een onderzoek van Klasse. Opdat leraren voorbereid zouden kunnen blijven op de steeds complexer wordende realiteit is vervolgens gepleit voor een systeem waarbij leraren kunnen blijven groeien en professionaliseren. Dit kan bijvoorbeeld door alle leraren te laten starten als 'beginnend leraar', verder te laten ontwikkelen op basis van beroepservaring en een erkend vormingstraject tot 'ervaren leraar' en hen vervolgens

bijkomende specialisatiemogelijkheden aan te bieden, zoals bachelor-na-bacheloropleidingen of een master in het onderwijs, om 'expert/senior leraar' te kunnen worden. Door het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek in de scholen kunnen leraren hun competenties verder verdiepen en verbreden. Gepleit is ten slotte voor sterke en gediversifieerde schoolteams (autonoom samen te stellen door de directies) waarin leraren met verschillende diploma's en specialisaties een plaats krijgen.

Overleggroep lerarenopleiding volgt de actuele beleidsdossiers

Binnen de overleggroep lerarenopleiding worden de relevante beleidsdossiers systematisch opgevolgd. Zo zijn de resultaten van de zes beleidsgroepen die de overheid samenstelde rond de thema's instroom, inhoud en uitstroom, SLO/educatieve master, lerarenopleiders, aanvangsbegeleiding en stage besproken. Verschillende leden van de overleggroep maakten ook deel uit van deze beleidsgroepen. Daarnaast is ook over de gewijzigde regelgeving op vlak van onderwijsbevoegdheid voor afgestudeerden van de bachelor-na-bacheloropleidingen Buitengewoon Onderwijs en Zorgverbreding en Remediërend Leren overlegd en werd hierover onderhandeld binnen het VOC-HO. Ook internationale voorbeelden worden verkend. Nagegaan is wat de Vlaamse lerarenopleidingen kunnen leren van het Finse systeem op vlak van toelatingsbeleid. De beleidscontext blijkt er echter grondig te verschillen.

Learning outcomes

Krachtens het decreet op de kwalificatiestructuur van april 2009 wordt van opleidingen in Vlaanderen verwacht dat ze hun profiel definiëren aan de hand van domeinspecifieke leerresultaten. De domeinspecifieke leerresultaten worden in consensus uitgewerkt door de instellingen die een bepaalde opleiding aanbieden en definiëren de kennis, vaardigheden en attitudes die de beginnende professional aantoonbaar dient te beheersen. VLHORA en VLIR begeleiden het gezamenlijke proces van de vormgeving van de leerresultaten. Onder begeleiding van een procesbegeleider schreven verschillende professionele opleidingen in 2014 in consensus een leerresultatenkader uit. Het DLR van 20 opleidingen (zowel professionele bachelors als kunstopleidingen) werd intussen door de NVAO gevalideerd. Voor elk van deze opleidingen werd er afgestemd met het werkveld en werden de commentaren meegenomen in de eindversie. In het contacteren van de opleidingen werd de visitatiekalender als richtlijn gebruikt (ZER-datum 2015) en werden zowel professionele als academische begeleid. De uitgeschreven leerresultatenkaders werden door de NVAO gevalideerd en vervolgens opgenomen in de Kwalificatiedatabank (<http://www.ond.vlaanderen.be/kwalificatiestructuur/kwalificatiedatabank/>). Met de recente opschorting van de opleidingsvisitaties wordt de procedure geëvalueerd en wordt er nagedacht over andere doeleinden.

Sociaal beleid

Knelpuntennota's studentenstatuut

De VLHORA heeft naar aanleiding van de zesde staatshervorming knelpuntennota's opgemaakt i.v.m. kinderbijslag, betaald educatief verlof, loopbaanonderbreking, opleidingscheques, studeren met een werkloosheidsuitkering en studeren met een ondersteuning van de VDAB en overgemaakt aan de bevoegde instanties.

Tijdens een overleg tussen de VLHORA en de VDAB werden antwoorden geformuleerd op een aantal knelpunten in het studentenstatuut.

Deze technische nota's bevatten huidige knelpunten betreffende een aantal aspecten van het statuut van de student die worden gesignaleerd door de studentenvoorzieningen. De verschillende regelgevingen die van toepassing zijn op het studentenstatuut zijn niet op elkaar afgestemd, regelgeving moet toegankelijker worden en aangepast worden aan de ontwikkelingen en aan de nieuwe onderwijsorganisatie in het Vlaamse hoger onderwijs. Tijdens een overleg tussen de VLHORA en de VDAB werden antwoorden geformuleerd op een aantal knelpunten in het studentenstatuut. Er werd onder andere gesproken over opleidingscheques en oplossingen voor het terugbetalen van te veel betaald studiegeld, het gebruik van opleidingscheques voor studiekosten buiten de opleidingsinstellingen, de studievoortgang van studenten die studeren met een ondersteuning van de VDAB en de hervormingen van de verschillende opleidingsincentives. Er werden een aantal grote lijnen afgesproken over een verdere afstemming en samenwerking.

Hoe omgaan met informatie verkregen in een student-relatie

In opvolging van het succes van de studievoormiddag organiseerde de VLHORA in samenwerking met de VLIR regionale informatiesessies 'Hoe omgaan met informatie verkregen in een student-relatie'. Tijdens deze sessies werden een aantal juridische inzichten geschetst in verband met beroepsgeheim, discretieplicht, schuldig verzuim en aspecten van de privacywetgeving en werden deze toegepast op het hoger onderwijs. Door de kleinere groepen kon er meer interactief gewerkt worden en kon een antwoord geboden worden op praktijkgerichte vragen van het werkveld. 187 vertegenwoordigers van de sociale diensten voor studenten, psychotherapeuten binnen het hoger onderwijs, studiebegeleiders en ombudsdiensten namen deel aan deze informatiesessies. De informatiesessies werden geleid door Ruth Stokx, juridisch adviseur Studentenbeleid KULeuven of Luc Faes, diensthofd Juridische dienst Arteveldehogeschool en vonden plaats in Leuven, Antwerpen, Kortrijk, Gent, Hasselt en Brussel. De deelnemers hebben ook de brochure 'Hoe omgaan met informatie verkregen in een student-relatie' ontvangen. De brochure reikt juridische handvaten aan, al zal soms eigen interpretatie nodig zijn.

De VLHORA zette de samenwerking met de POD Maatschappelijke Integratie en de VLIR verder om de medewerkers van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW) beter te informeren over het hoger onderwijs en de werking van de studentenvoorzieningen.

Studeren met een leefloon

De VLHORA zette de samenwerking met de POD Maatschappelijke Integratie en de VLIR verder om de medewerkers van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW) beter te informeren over het hoger onderwijs en de werking van de studentenvoorzieningen. Doel van deze samenwerking was beide werkerreinen dichter bij elkaar te brengen, gezien de regelmatige contacten tussen maatschappelijk werkers van de OCMW's en de studentenvoorzieningen. Op vrijdag 16 mei 2014 werd door de POD Maatschappelijke Integratie een studiedag georganiseerd, waarbij belangrijke topics uit het hoger onderwijs in Vlaanderen werden toegelicht. Er werd een uiteenzetting over de structuur van het hoger onderwijs gebracht waarbij thema's zoals leercrediet, toelatingsvoorwaarden, studievoortgangsbewaking en inschrijvingscontracten werden uitgediept. Het thema internationale mobiliteit en meer bepaald het actieplan "brains on the move" werd ook toegelicht en tot slot werd meer uitleg gegeven over de (studenten)voorzieningen en faciliteiten waarop studenten binnen het Vlaamse hoger onderwijs een beroep kunnen doen.

Centen voor Studenten

Studenten worden tijdens hun studie geregeld geconfronteerd met tal van vragen over hun studentenstatuut. Elk jaar buigen de studentenvoorzieningen van alle Vlaamse hogescholen en universiteiten zich over het sociaaljuridisch statuut en de financiële mogelijkheden van de student in het hoger onderwijs en dit resulteerde in een achttiende editie van de brochure 'Centen voor Studenten'. Om de website Centen voor Studenten, die de informatie meer én digitaal aanbiedt, te promoten werd met de steun van VLHORA en VLIR een postkaart ontwikkeld en verspreid bij Jongeren Advies Centra (JAC), Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB), Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGGZ), Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW) e.d. Jaarlijks vragen deze organisaties naar informatie en brochures en daarom werd deze postkaart voorzien die zij aan hun cliënteel (toekomstige of huidige studenten) kunnen meegeven met een verwijzing naar de website.

Peer Learning for the Social Dimension (PL4SD)

De VLHORA was vertegenwoordigd op de PL4SDconferentie in Wenen. Het PL4SDproject is geïnitieerd door de Bologna Follow-up Group (BFUG) werkgroep met het oog op de sociale dimensie van het hoger onderwijs en wordt ondersteund door het Lifelong Learning Programme van de EU. Het heeft tot nu toe meer dan 230 maatregelen uit verschillende landen verzameld over hoe de sociale situatie van studenten kan worden verbeterd. Op de conferentie werd een selectie van deze maatregelen gepresenteerd en besproken. De conferentie was bedoeld als een platform voor het uitwisselen van ervaringen, het stimuleren van peer learning en leren van andere landen over hoe de sociale dimensie van de studenten te verbeteren. Bijna 70 vertegenwoordigers van ministeries en belangenorganisaties en onderzoekers / praktijkmensen uit 23 lidstaten van de EHEA namen deel aan de conferentie. De PL4SD-databank (www.pl4sd.eu) die momenteel ongeveer 230 maatregelen uit 25 verschillende landen bevat, is er gelanceerd.

Ondervertegenwoordigde groepen in het hoger onderwijs

Het Vlaams Parlement keurde in april 2014 het Onderwijsdecreet XXIV goed, met een omvangrijke reeks wijzigingen. De bepalingen met betrekking tot de allocatie van de middelen van het Aanmoedigingsfonds waren opgenomen in het Onderwijsdecreet XXIV. De VLHORA erkende de meerwaarde van een inclusief beleid voor de interne werking van de instellingen maar had zijn bezorgdheid geuit omtrent het risico op planlastverhogende maatregelen die hier gepaard mee konden gaan. De VLHORA formuleerde het standpunt om de autonomie van de instellingen te erkennen en de bedragen van het Aanmoedigingsfonds toe te voegen aan de basismiddelen. De registratieprocedure van de doelgroepen van het Aanmoedigingsfonds werd omgezet in een reglementerend besluit, zodat studenten op een uniforme wijze in de databank hoger onderwijs zouden worden geregistreerd. Het besluit is met de nieuwe Vlaamse Regering afgeschaft en de middelen van het Aanmoedigingsfonds zijn toegevoegd aan de basismiddelen. Bijgevolg blijven de doelstellingen van het Aanmoedigingsfonds bestaan maar is er geen verplichte registratie van ondervertegenwoordigde groepen.

De VLHORA formuleerde het standpunt om de autonomie van de instellingen te erkennen en de bedragen van het Aanmoedigingsfonds toe te voegen aan de basismiddelen.

Studentenvoorzieningen en HBO5

In het Vlaamse regeerakkoord 'Vertrouwen, verbinden, vooruitgaan' staat te lezen dat het de bedoeling is om in de huidige legislatuur het hoger beroepsonderwijs uit te bouwen tot een volwaardig deel van het hoger onderwijs. Bij de decretale opdrachten staan onder andere optimalisering van de dienstverlening en het beschikbaar maken van de sociale voorzieningen voor HBO5cursisten en -leerlingen. HBO5-studenten moeten een volwaardig studentenstatuut hebben en toegang krijgen tot alle vormen van sociale voorzieningen waarop ook de hogeschoolstudenten kunnen rekenen. Het voorzien in gelijke rechten voor verschillende groepen van studenten - die vaak op dezelfde campussen een opleiding volgen - is belangrijk om van HBO5 een volwaardig alternatief te maken dat generatiestudenten (rechtstreeks) kan aanspreken. De studentenvoorzieningen van de hogescholen vrezden echter dat dit in het gedrang komt wanneer de studentenvoorzieningen niet bijkomend worden ondersteund. De voorziene besparingen op de sociale voorzieningen maken het reeds moeilijk om de inspanningen voor de huidige studenten aan te houden en maken het onmogelijk om nieuwe groepen van studenten bij te staan.

De VLHORA geeft aan dat de financiering van de sociale voorzieningen voor de cursisten en leerlingen van een HBO5-opleiding dringend en noodzakelijk is voor kwaliteitsvol onderwijs en dienstverlening.

Besparingen in studentenvoorzieningen

De besparingen in het hoger onderwijs en de consequenties zijn een feit. Ook de middelen van de studentenvoorzieningen blijven niet buiten schot. Een van de bezorgdheden is onder meer de onevenredigheid van de verrekening volgens de 50-50-norm in plaats van de 80-20-verhouding in de besparingen op de middelen van de sociale voorzieningen. De studentenvoorzieningen staan onder andere in voor studentenkamers, goedkope maaltijden en extra financiële steun en zullen bovendien extra inspanningen moeten leveren bij de stijgende studentenaantallen en toenemende sociale problematiek.

Kwaliteitszorg

De werkgroep Kwaliteitszorgbeleid besprak in 2014 verder de ervaringen met het verloop van de opleidingsvisitaties met het oog op mogelijke verbeteringen van het proces. In functie daarvan zijn ook de vergaderingen van de Adviescommissie Kwaliteitszorg telkens gezamenlijk in deze groep voorbereid. Meer en meer groeide echter het gevoel dat het hoger onderwijs nood heeft aan een grotere omwenteling en meer specifiek aan een duidelijke vereenvoudiging in het kwaliteitszorgsysteem.

Vastgesteld werd dat de externe visitaties de voorbije jaren een grote dynamiek hebben doen ontstaan in de onderwijsinstellingen op vlak van kwaliteitszorg en er bovendien in toenemende mate een kwaliteitscultuur is gegroeid binnen de hogescholen en universiteiten. Met het meer matuur worden van de interne systemen ontstond een nood aan meer autonomie en vertrouwen en een significante beperking van de planlast, te meer daar de instellingen zich in de komende vijf jaar ook moeten voorbereiden op twee instellingsreviews.

Eensgezindheid is bereikt over een meer geïntegreerd kwaliteitszorgsysteem waarbij in de toekomst de accreditatie op niveau van de instellingen zal plaatsvinden.

De hogescholen participeerden daarom actief in de task force die vanuit het kabinet van de minister werd samengesteld om de geschetste problematiek te bespreken en een concreet voorstel uit te schrijven. Eensgezindheid is uiteindelijk bereikt over een meer geïntegreerd kwaliteitszorgsysteem waarbij in de toekomst de accreditatie op niveau van de instellingen zal plaatsvinden. Om een instellingsaccreditatie te bekomen zal naast de kwaliteit van het onderwijsbeleid – zoals wordt nagegaan in de instellingsreview – ook de regie van de borging van de kwaliteit door de hogeschool (of universiteit) zelf worden beoordeeld. Om een geleidelijke overgang mogelijk te maken, kunnen onderwijsinstellingen in de periode 2016-2017 pilots in verband met de regiefunctie vorm geven en deze bijkomend bij de instellingsreview extern laten beoordelen. Instellingen die hiervoor kiezen worden gedurende deze periode vrijgesteld van opleidingsvisitaties en -accreditatie (met een aantal uitzonderingen, zoals voor nieuwe opleidingen, opleidingen met beperkte geldigheidsduur van de accreditatie of internationale gezamenlijke opleidingen).

De hogescholen onderschreven dit voorstel waarvoor elke onderwijsinstelling autonoom kan kiezen en spraken af om te proberen - waar nodig en relevant - ervaringen met elkaar uit te wisselen om een leerproces mogelijk te maken. In voorbereiding van de instellingsreview (plus) werd alvast gepoogd om te leren uit de ervaringen met de Nederlandse instellingstoets, door het uitnodigen van een betrokken commissielid en het gezamenlijk analyseren van enkele Nederlandse rapporten.

In de overgang naar het nieuwe systeem speelt de NVAO eveneens een belangrijke rol. Via het klankbordoverleg zal VLHORA de verdere ontwikkelingen (de uitwerking van een kwaliteitscode, de aanpassingen van de beoordelingskaders, ...) van nabij opvolgen en mee voorbereiden of adviseren.

Personeelsbeleid

Onderwijsdecreet XXIV

Begin 2014 werkte de VLHORA in het Vlaamse Onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs (VOC-HO) constructief mee aan het overleg met de sociale partners betreffende het Onderwijsdecreet XXIV. In dit decreet werden onder andere een aantal anomalieën rechtgezet in de door de instellingen van hoger onderwijs sterk bekritiseerde taalregeling. Tevens werd het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) decretaal verankerd en werd ook het terugvorderen van leerkrediet door studenten gefaciliteerd.

Daarnaast vroeg de VLHORA de overheid te voorzien in een financiële tegemoetkoming om de anciënniteitskwestie voor personeelsleden die uit het deeltijds kunstonderwijs of een Centrum voor Volwassenenonderwijs overstapten naar een hogeschool, op te lossen. De Vlaamse overheid voorzag echter een schamele 200.000 euro. De hogescholen stelden duidelijk dat dit bedrag de werkelijke kost niet dekte, geen rekening hield met het hoger kunstonderwijs en hierbij tevens een verkeerd verdelingsmechanisme werd gehanteerd. Binnen de VLHORA werkte de werkgroep Personeelsbeleid een andere verdeelsleutel uit waarin alle instellingen zich konden vinden. De Vlaamse overheid nam dit VLHORA-voorstel over.

Uitvoering afspraken uit de vierde collectieve arbeidsovereenkomst

Daarnaast regelde Onderwijsdecreet XXIV ook een reeks eerder gemaakte afspraken uit cao IV. Zo werd de werking van het Centraal fonds voor de personeelsleden in de hogescholen aangepast en werd een regeling getroffen om (hoofd)lectoren die zich in het integratiekader bevinden, te catalogiseren als administratief en technisch personeel in het universitaire kader. Ook de mobiliteit en overname van personeel uit het niet-hoger onderwijs naar een universiteit of hogeschool werd verder verfijnd. Tenslotte verzekerde de overheid het decemberloon vanaf 2014 ook effectief uit te betalen in deze maand.

Behoud Tijdelijke Andere Opdracht (TAO)

De Vlaamse overheid bepaalde dat vanaf 1 januari 2014 de hogescholen het systeem van een tijdelijke andere opdracht (TAO) voor nieuwe aanstellingen van personeelsleden die van het niet-hoger onderwijs komen, niet meer konden gebruiken. De overheid raadde de hogescholen aan te werken via het systeem van Verlof wegens Opdracht (VO). De VLHORA-werkgroep personeelsbeleid wees er echter op dat deze werknemers desgevallend nooit meer zouden kunnen worden benoemd en dat deze overheidsmaatregel de mobiliteit van werknemers zou tegenwerken. De Vlaamse overheid kwam uiteindelijk op haar passen terug en behield het TAO-systeem op vraag van de VLHORA.

De werkgroep personeelsbeleid van de VLHORA werkte ook een voorstel uit om de huidige cumulatierегeling te vereenvoudigen en te verduidelijken.

Naar een realistischere cumulatierегeling

De werkgroep personeelsbeleid van de VLHORA werkte ook een voorstel uit om de huidige cumulatierегeling te vereenvoudigen en te verduidelijken. De bestaande regeling wordt immers al

geruime tijd vanuit verschillende hoeken in het hoger onderwijs in vraag gesteld. Personeelsleden zouden hun cumulativiteiten nog steeds verplicht moeten melden aan de hogeschool, maar de publicatieplicht in het Staatsblad leidt tot planlast en kan dus afgeschaft worden. Bedoeling is dat de overheid inzake cumulatieaangelegenheden de hogescholen de autonomie geeft om een eigen HR-beleid te ontwikkelen. De VLHORA wees er weliswaar op dat de realisatie van deze vernieuwing allereerst vereist dat het systeem van de bijzondere salarisschaal in het hoger kunstonderwijs moet hervormd worden (zie infra).

Binnen de VLHORA werd zowel door de werkgroep personeelsbeleid en de overleggroep kunsten gewerkt aan een voorstel tot algemene hervorming van het personeelsstatuut binnen het hoger kunstonderwijs.

Optimalisering personeelsstatuut hoger kunstonderwijs

Binnen de VLHORA werd zowel door de werkgroep personeelsbeleid en de overleggroep kunsten gewerkt aan een voorstel tot algemene hervorming van het personeelsstatuut binnen het hoger kunstonderwijs. Er werd aan de overheid voorgesteld om hiervoor extra middelen vrij te maken zodat de overgang kon gemaakt worden van de bijzondere salarisschaal naar een gangbare salarisschaal. De huidige financieringsenvelopes voor de hogescholen zijn hiervoor immers ontoereikend. Het wegwerken van die bijzondere salarisschaal biedt ook ruimte voor de herziening van de cumulieregeling in globo. Daarnaast werden ook voorstellen gemaakt om de toegang tot de ambten in de Schools of Arts te verbeteren en het ambt van assistent, inzonderheid dat van 'praktijkassistent', te herzien.

Internationalisering en ontwikkelingssamenwerking

Hoewel deze onderwerpen binnen de VLUHR door een bestuurscomité worden behandeld is in het verslagjaar ook binnen VLHORA hieraan veel aandacht besteed. Dat had te maken met twee elementen:

- de nog steeds actuele vraag van de hogescholen om beter en meer betrokken te worden bij de ontwikkelingssamenwerking van het hoger onderwijs
- de strategische denkoefening over de organisatie van deze beleidsdomeinen voor het hoger onderwijs.

Vanuit de hogescholen is hierbij gepleit voor een gezamenlijke aanpak van internationalisering en ontwikkelingssamenwerking voor het hele hoger onderwijs (hogescholen en universiteiten)

Vanuit de hogescholen is hierbij gepleit voor een gezamenlijke aanpak van internationalisering en ontwikkelingssamenwerking voor het hele hoger onderwijs (hogescholen en universiteiten) omdat dit de meeste garanties biedt voor efficiëntie, expertise-uitwisseling, maar ook ten goede komt van de student en van de uitstraling van het hoger onderwijs in het buitenland. De hogescholen vragen dat ook ontwikkelingssamenwerking onder die gezamenlijke aanpak zou vallen om zo een significante deelname aan ontwikkelingssamenwerking met relevante aanpassingen van de programma-architectuur en financiering en volwaardige participatie door de hogescholen aan het bestuur mogelijk te maken.

De VLHORA vraagt ook verdere vereenvoudiging van zowel de structuren binnen de overheid als voor de organisatie van dit beleidsdomein binnen de VLUHR.

VLHORA door en voor het hoger onderwijs

Overleg en vertegenwoordiging

Eigenlijk moet dit altijd vooraan staan in het jaarverslag van een ledenorganisatie als de VLHORA omdat de kern van de werkzaamheden zich net daarin laat zien. Het overleg dat in de VLHORA georganiseerd wordt via de bestuursorganen (in 2014 waren dat nog de Algemene Vergadering, de Raad van Bestuur en het Bureau) aangevuld met de samenkomsten van de werkgroepen (onderwijs, onderzoek, sociaal, financiering, personeel en kwaliteitszorg) en de overleggroepen (kunsten, HBO5, lerarenopleiding, verpleegkunde, ICT en elektronische databanken) is niet alleen van groot belang voor de eigen netwerkversterking, maar ook voor de voorbereiding van standpunten, dossiers en externe communicatie. Vertrekkend vanuit deze interne dynamiek gaat VLHORA ook in overleg met de universiteiten (VLUHR, Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking, Learning Outcomes, ...).

Daarnaast zorgt de VLHORA ook voor de vertegenwoordiging van de hogescholen in verschillende organen, hetzij door aanwezigheid van de beleidsmedewerkers of de secretaris-generaal, hetzij door beslissingen van de bestuursorganen om vertegenwoordigers en/of experts uit de hogescholen in externe vergaderingen af te vaardigen. Dit gebeurt veelvuldig op vraag van de overheid, de Vlor, de VRWI en vele andere organen.

In 2014 ging het in totaal om 14 vertegenwoordigingsvragen, goed voor 47 afgevaardigden namens de hogescholen.

VLHORA als cont(r)actorganisatie

Elektronische Databanken

De overleggroep elektronische databanken kwam in 2014 op regelmatige basis samen om het beheer van de gemeenschappelijke databanken te bespreken. Zoals in voorgaande jaren werd ook in 2014 gezocht naar mogelijkheden om databanken gemeenschappelijk aan te kopen zodat door 'schaalvoordelen' betere condities bij uitgevers kunnen bedongen worden. De contracten van verschillende databanken werden onderhandeld en verlengd.

2014 was het eerste volledige jaar na de integratie van de meeste masteropleidingen (uitgezonderd de kunsten en nautische wetenschappen) uit de hogescholen in de universiteit. Het is wachten op de volledige statistieken van de databanken (beschikbaar in 2015) om te bekijken welke impact dit heeft op het gebruik en om te beslissen of er een bijsturing in het aanbod nodig is. De eerste gedeeltelijke gebruiksgegevens lijken erop te wijzen dat het gebruik van de wetenschappelijke databanken geen grote terugval kent.

De hervorming van de vzw Elektron werd volledig afgerond, de hervorming van de vzw VOWB werd verder uitgetekend. De overleggroep elektronische databanken werd geïnformeerd en geraadpleegd tijdens dit hervormingstraject.

Leden van de overleggroep elektronische databank volgden ook de dossiers omtrent reprografie en auteursrechten op en informeerden de voltallige vergadering over de ontwikkelingen.

ICT

In 2014 werd een nieuwe aanbesteding uitgeschreven en toegewezen voor het zogenaamde EESprogramma van Microsoft (Enrolment for Education Solutions Programme, het vroegere 'Campus

Agreement) waardoor alle instellingen van hoger onderwijs in Vlaanderen op een makkelijke en kostenbesparende wijze de meest courante Microsoft producten voor hun onderwijs kunnen inzetten. Hierbij sluiten ook de universiteiten en enkele verwante instellingen (Vlerick, ITG) aan.

Nog in 2014 onderhandelde de overleggroep over de hernieuwing van een groepscontract inzake statistische software voor het hoger onderwijs. Ter voorbereiding daarvan organiseerde de VLHORA een studiedag 'statistische software' in het Vlaams Parlement. Daarop konden verschillende aanbieders hun eigen oplossingen voorstellen.

Uiteindelijk werd in 2014 een nieuwe raamovereenkomst afgesloten met IBM voor de aankoop en het onderhoud van de SPSS-software. De aankoopkost is gespreid over drie jaar en heeft geleid tot een sterke prijsdaling van 14 %. Vanaf 2017-2018 dient alleen nog voor het onderhoud een overeenkomst te worden afgesloten. Het onderhoudscontract voorziet in de nodige upgrades van de software en herleidt de kost naar 40 %. Voor het eerst in de VLHORA-geschiedenis heeft ook een Franstalige universiteit, namelijk de ULB, zich hiervoor aangesloten.

De overleggroep met de ICT-coördinatoren van de verschillende hogescholen besprak in het verslagjaar naast bovenstaande contractovereenkomsten ook nog een breed pallet aan technische en beheersmatige onderwerpen. Naast de onderhandelingen en besprekingen met externen is de ervaringsuitwisseling en de professionalisering hierbij het belangrijkste doel.

Reprobel

De hogescholen sluiten ook al jaren een gezamenlijke overeenkomst met Reprobel voor de inning van de auteursrechten op de kopieën die er in de hogescholen van auteursrechtelijk beschermde werken worden genomen. Deze overeenkomst gaat uit van een forfaitair aantal dergelijke kopieën van auteursrechtelijk beschermde werken per student en wordt dus bepaald door de studentenaantallen van de hogescholen.

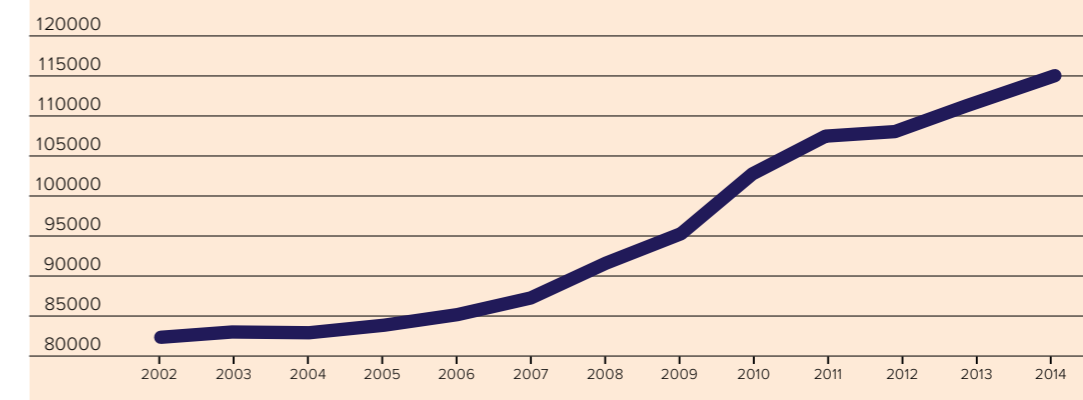
Hoewel de overeenkomst van 2014 nog steeds uitgaat van deze principes lopen er al een tijdje onderhandelingen/discussies over het aanrekenen van prints op de toestellen van de hogescholen en het elektronisch verspreiden (bijvoorbeeld via de leerplatformen) van informatie. De hogescholen en universiteiten geven aan dat voor verschillende van deze materialen reeds werd betaald (bijvoorbeeld via elektronische databanken of bijdrage aan leveranciers) en dat prints nu ook in de plaats komen van kopieën, zodat het saldo niet mag verschillen.

Hogescholen: nog meer studenten, nog minder middelen

De jaarlijkse oktobertelling van de VLHORA toonde aan dat de hogescholen meer studenten blijven

aantrekken omwille van hun kwaliteit, de begeleiding en de goede kansen op tewerkstelling. Alle hogeschoolopleidingen samen kenden een stijging van 3 procent of 3.316 studenten meer dan vorig academiejaar. In totaal waren er op 1 oktober 114.693 studenten aan de basisopleidingen van de hogescholen ingeschreven. De stijging in de hogeschoolopleidingen over de afgelopen tien jaar blijft spectaculair en constant. In die tijd groeiden de opleidingen met 35 % en zijn er bijna 30.000 studenten bijgekomen. In de afgelopen vijf jaar groeiden de opleidingen aan met 17.000 studenten.

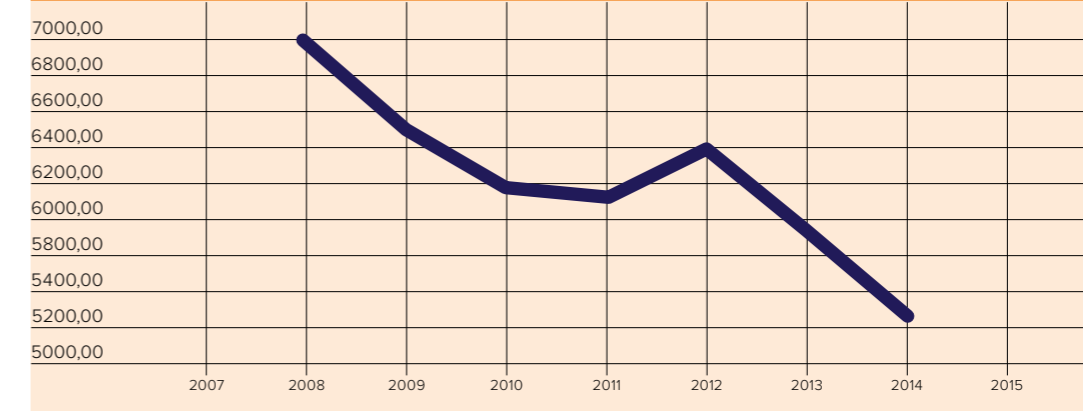
HUIDIGE HS-OPLEIDINGEN

De schaduwzijde van dit succes is de stijgende druk op de hogescholen en hun personeel om hun maatschappelijke rol te blijven spelen voor een constant groeiende studentenpopulatie (35 % over tien jaar!). In de voorbije jaren is al vaker gewezen op de onderfinanciering als gevolg van onderindexering van de middelen (dus minder dan we zelf aan de indexering van lonen moesten betalen), aan het vertraagd doorrekenen van de groei en aan de beperkte investeringsmiddelen.

Wat dit betekent voor het beschikbare bedrag per hogeschoolstudent wordt overduidelijk weergegeven in onderstaande grafiek. Sinds 2008 daalde het beschikbare budget vanwege de overheid met meer dan een vijfde (22 %). In 2014 beschikken de hogescholen over slechts 5.324 euro per student, terwijl dat in 2008 nog 6.801 euro was.

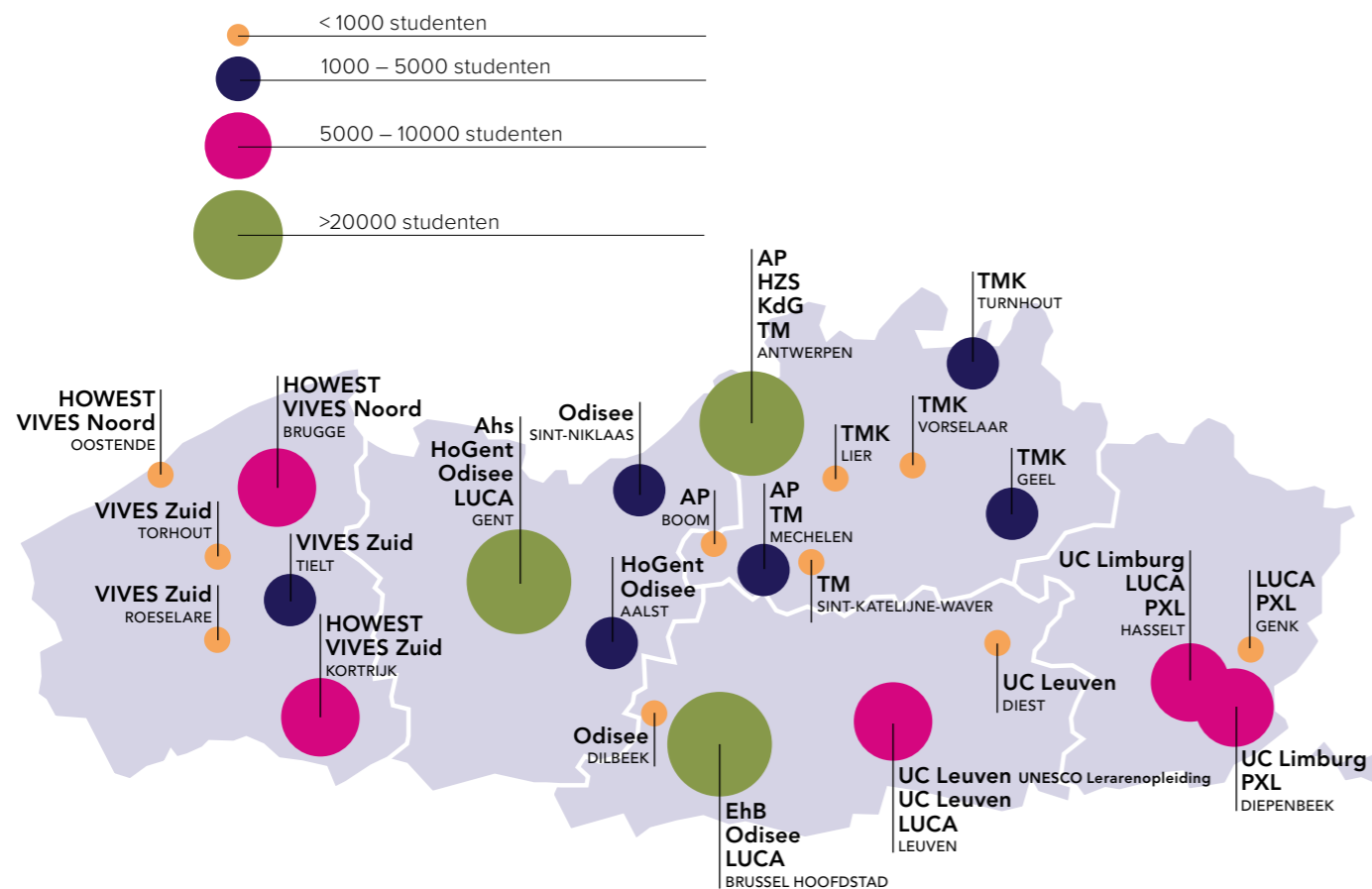
MIDDELEN PER HOGESCHOOLSTUDENT

Naar aanleiding van de oktobertelling wezen de hogescholen nogmaals op het contraproductieve effect van bijkomende besparingen op de ambities van de Vlaamse Regering.

Waar studeren de hogeschoolstudenten?

Onderzoek in de professionele bachelors

Ahs	Arteveldehogeschool
AP	Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen
EhB	Erasmushogeschool Brussel
HoGent	Hogeschool Gent
HOWEST	Hogeschool West-Vlaanderen
HZS	Hogere Zeevaartschool
KdG	Karel de Grote-Hogeschool
LUCA	LUCA School of Arts
Odisee	Odisee
PXL	Hogeschool PXL
TM	Thomas More Mechelen-Antwerpen
TMK	Thomas More Kempen
UC Leuven	UC Leuven
	UC Leuven UNESCO Lerarenopleiding
UC Limburg	UC Limburg
VIVES Noord	Katholieke Hogeschool VIVES Noord
VIVES Zuid	Katholieke Hogeschool VIVES Zuid

VLHORA internationaal

Zowel in UASnet als in Eurashe maakt de VLHORA, hetzij via een bestuurder, hetzij via de secretaris-generaal, deel uit van het bestuur. UASnet is een samenwerkingsverband van negen koepelorganisaties van hogescholen dat focust op het toegepast en praktijkgericht onderzoek aan hogescholen en de innovatiekracht die daarvan uitgaat. Dit samenwerkingsverband organiseerde onder meer een geslaagde conferentie over praktijkgericht onderzoek in Kopenhagen. Tegelijkertijd werd ook aan de opdracht en werking van het samenwerkingsverband zelf gesleuteld. De leden willen zich meer concentreren op het stimuleren van samenwerking tussen de onderzoekers en onderzoekscellen uit de verschillende landen en instellingen om zo niet alleen expertise uit te wisselen, maar ook via gezamenlijke projecten onderzoeksmiddelen daarvoor te verwerven. De VLHORA-ambitie voor structurele samenwerking tussen UASnet en Eurashe moest in de loop van 2014 stilaan worden opgeborgen wegens meningsverschillen tussen de UASnet-leden.

Eurashe is de algemene koepelorganisatie van instellingen voor professioneel hoger onderwijs. De reguliere werkgroepen leverden 'position papers' aan over de verschillende Europese beleidsthema's en stimuleren de samenwerking op Europees niveau. Eurashe hield een conferentie in Yerevan en werkte met veel energie mee aan de revisie van de ESG in het Bolognaverhaal. VLHORA is niet alleen in Eurashe vertegenwoordigd door een vicevoorzitter, maar huisvest ook het Eurashese secretariaat in zijn kantoren.

Ook via VLEVA (Vlaams Europees VerbindingsAgentschap) waar VLHORA lid van is, proberen de hogescholen hun Europees netwerk te onderhouden en te versterken. Naar aanleiding van de (Europese) verkiezingen was er onder meer een debat van de leden met zittende Europese parlementsleden en een brochure met de Europese prioriteiten van de VLEVA-leden. Daarin herhaalde de VLHORA zijn vraag naar de stimulering van onderzoek aan de hogescholen door voldoende rekening te houden met de aard van dat onderzoek, de afstemming van de Europese beroepenrichtlijn op de Bolognaprincipes en de verhoging van de middelen voor ERASMUS+.

Europese projecten

Naast inhoudelijk werk en internationale afstemming organiseerde de VLHORA een eigen 'Validation seminar' om de definitie en kenmerken bij de Vlaamse stakeholders af te stemmen.

De reeds eerder aangegane partnerschappen in twee Europese projecten werden voortgezet. Het betrof enerzijds het HAPHE-project waarbij in het kader van het Europese Lifelong Learning Programme gepoogd wordt om de aanpak en inhoud van professioneel hoger onderwijs (PHE) in Europa te harmoniseren door in de eerste plaats te begrijpen wat onder professioneel hoger onderwijs in de verschillende landen wordt bedoeld. Naast inhoudelijk werk en internationale afstemming organiseerde de VLHORA een eigen 'Validation seminar' om de definitie en kenmerken bij de Vlaamse stakeholders af te stemmen.

In 2014 heeft het project gefocust op het duidelijk maken van de generieke kenmerken van PHE. Dit project resulteerde in een seminarie in het Sloveense Otocec waarbij de definitie en de kenmerken van PHE werden voorgesteld en er ook een

implementatiepad voor deze kenmerken in instellingen werd uitgerold.

Dit alles vertrekt van de definitie dat:

Professional Higher Education is a form of Higher Education that offers a particularly intense integration with the world of work in all its aspects, including teaching, learning, research and governance and at all levels of the overarching Qualifications Framework of the European Higher Education Area.

zie www.eurashe.eu

Daarnaast is de VLHORA ook partner in een Tempus-project waarvan de KU Leuven de coördinator is (ECBAC "Establishing and capacity building of the Southern Serbian Academy and National Conference for Vocational Higher Education in Serbia"). Dit project is bedoeld om samenwerkingsverbanden tussen kleinere instellingen van (professioneel) hoger onderwijs in Servië op te zetten en te verstevigen. De VLHORA is vooral betrokken bij de expertise in het opzetten van samenwerking en bij het verduidelijken van de meerwaarde van krachtenbundeling. Daarnaast ondersteunde de VLHORA ook het actiepunt inzake het opzetten van gezamenlijke studentenvoorzieningen.

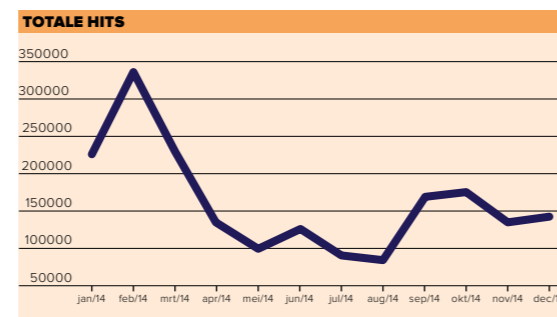
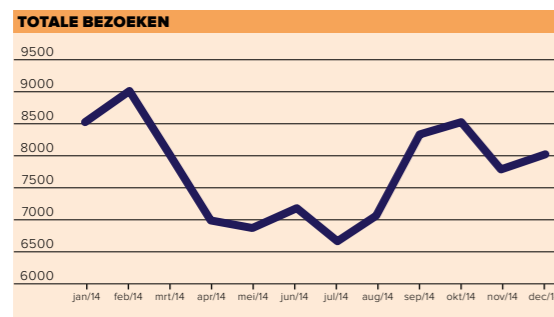
VLHORA communiceert

Communicatie is een belangrijke taak voor een netwerkorganisatie zoals de VLHORA. In de eerste plaats zorgt de VLHORA voor een informatienetwerk onder de leden via de vergaderstukken en verslagen van de werkgroepen en bestuursvergaderingen. In 2014 is overigens gestart met Sharepoint als tool om dit netwerk nog beter te benutten en om de raadpleegfuncties te faciliteren.

Eerder vermeldden we al het eerste hogeschoolcongres en de congresbrochure die uiteraard ook in de communicatiestrategie van de VLHORA passen. Daarnaast publiceerde de VLHORA in 2014 zeven nieuwsbrieven waarin naast een editoriaal en beleidsonderwerpen ook evenementen in het hoger onderwijs en personalia worden opgenomen. Deze nieuwsbrief bereikte 2.554 lezers en heeft ook een plaats op de webstek.

De webstek van VLHORA wordt niet alleen gebruikt voor nieuws- en persberichten maar probeert ook een permanente informatiebron te blijven. Vooral naar aanleiding van VLHORA-evenementen, -persberichten en nieuwsbrieven stegen de bezoekersgrafieken.

VLHORA beheert ook een twitteraccount (@VLHORA_nieuws) waarin nieuws en activiteiten worden aangekondigd en aanwezigheid op bepaalde evenementen wordt gemeld. De activiteit op deze account, en als gevolg daarvan ook het aantal volgers zijn sterk gestegen in 2014. VLHORA heeft momenteel bijna 1.000 volgers.

Vlaamse Hogescholenraad, jaarverslag 2014
© 2015, Vlaamse Hogescholenraad

Dit jaarverslag werd opgesteld onder de redactie van de VLHORA: Marc Vandewalle,
Simone Goetschalckx, Mathilde Joos, Carine Raes, Myriam Slock, Isabel Snauwaert, Lore Solemé,
Bruno Van Koeckhoven

Verantwoordelijke uitgever: Marc Vandewalle

✉ Ravensteingalerij 27/3, 1e verdieping, B-1000 Brussel

☎ +32 (0)2 211 41 95

✉ info@vlhora.be

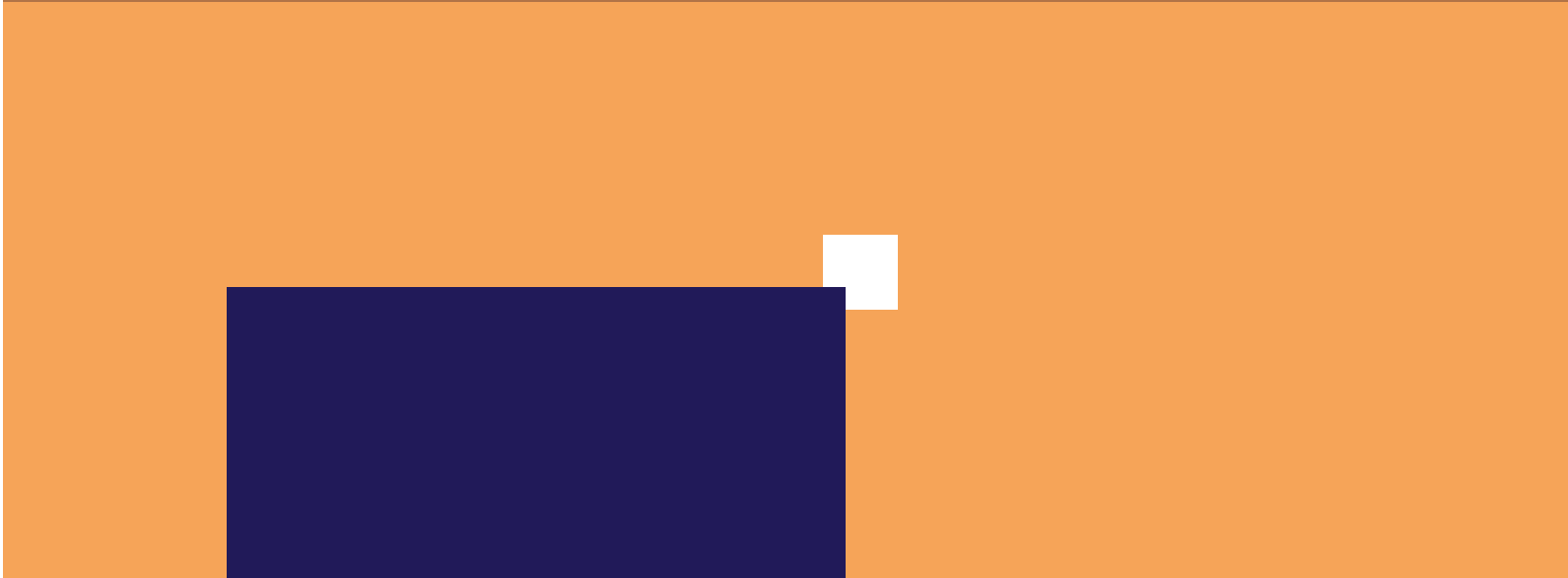
🐦 @VLHORA_nieuws

Vormgeving: Erik Desombere

Fotografie: Stefan Dewickere

Foto's: p.5 istockphoto, p.6, 14 door medewerkers vlhora

Wettelijk depot: D/2015/12.784/2

Vlaamse Hogescholenraad